

Täysistunto

Keskiviikko 16.12.2020 klo 9.59—20.32

2.4. Pääluokka 32 Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Esitellään työ- ja elinkeinoministeriön hallinnon-alaa koskeva pääluokka 32.

Esittelyn hoitaa edustaja Pirttilahti valtiovarainvaliokunnan jaoston puolesta. Olkaa hyvä.

Keskustelu

12.32 **Arto Pirttilahti kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esittelen tässä todellakin pääluokan 32 eli TEMin hallinnonalan meidän erinomaisen työ- ja elinkeinojaoston puheenjohtajan Sami Savion puolesta.

Koronakriisistä toipumisessa suomalaisten yritysten nykyistä monipuolisempi vientitoiminta ja menestyminen kansainvälisissä verkostoissa on erittäin tärkeää. Suomi tarvitsee entistä enemmän kansainvälistä kasvua tavoittelevia innovatiivisia yrityksiä sekä ulkomaisia Suomeen investoivia yrityksiä.

Työ- ja elinkeinotoimistojen toimintamenojen momentille esitetään 209,4 miljoonaa euroa. TE-toimistojen toimintamenoihin esitetään työllisyyden kuntakokeiluun 1,1 miljoonan euron lisäystä. Valiokunta pitää hyvänä, että kokeilulla sovitaan yhteen valtion ja kuntien resursseja, osaamista ja palveluja. Valiokunta näkee monia mahdollisia positiivisia vaikutuksia ja synergiaetuja kokeilussa. Työllisyyspalveluiden vaikuttavuuden parantaminen on erittäin tärkeää, koska se heijastuu positiivisesti talouteen ja työllisyyteen työllisyyden kasvun kautta. Valiokunta korostaa, että työnhakijoille tulee varmistaa laadukkaat palvelut tästä hallinnollisesta muutoksesta huolimatta. Valiokunta korostaa myös, että ratkaisu pitää löytyä myös kohtaanto-ongelmaan.

Innovaatorahoituskeskus Business Finlandin toimintamenoihin esitetään 101,5 miljoonan euron lisämäärärahaa, josta osoitetaan 2 miljoonaa euroa lisäystä BF:n ulkomaanverkoston vahvistamiseen. Suomen matkailuvienti on niiden alojen joukossa, joihin koronapandemia on kaikista eniten vaikuttanut, ja valiokunta tukeekin esitystä lisärahoituksesta, jolla tuetaan matkailuyritysten ponnistuksia. Valiokunta korostaa, että on tärkeää ryhtyä toimenpiteisiin, joilla turvataan Suomen kilpailukyky matkailumarkkinoilla koronakriisin aikana sekä sen väistyessä.

Valtionavustus kestävää kasvupolittikkaa edistäville toimijoille: valiokunta lisää miljoona euroa, joista osoitetaan Viexpon vientihankkeisiin 150 000, Suomalais-ruotsalaiseen kauppakamariin 150 000, Pohjoisen Keski-Suomen Nuorten Innovaatiopolun pilottihankkeelle 100 000, Pirkanmaan yrityskummeille yksinyrittäjien työllisyyden ja yritystoiminnan kehittämiseen 100 000 ja nuorten yrittäjyys-, talous- ja työelämätaitojen edistämiseen 500 000 euroa.

Budjetin alikohta PTK 167/2020 vp

Uudistuminen ja vähähiilisyys: Hiilineutraalisuus voi onnistuessaan olla merkittävä osa Suomen kasvupolitiikkaa, jolla edistetään myös toipumista koronakriisistä ja tuetaan työllisyystavoitteiden saavuttamista.

Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukemiseen ehdotetaan Business Finlandille 336 miljoonan euron valtuutta. Valiokunta puoltaa tki-rahoituksen kohdentamista erityisesti elinkeinorakenteiden uudistumista nopeuttaviin hankkeisiin. Valtion rahoitus ja sen mahdollistamat tki-ohjelmat toimivat vipuina, jotka edistävät yksityisen rahan mukanaoloa. Tässä on erittäin tärkeää yritysten, korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten yhteistyö.

Energiatuki-momentille esitetään 101,3 miljoonaa euroa ja valtuutta 160 miljoonaa euroa. Valiokunta pitää hyvänä, että energiatukea suunnataan uuden teknologian investointeihin ja energiatehokkuusinvestointeihin, jotka auttavat käynnistämään investointeja kaiken kokoisissa yrityksissä. Valiokunta pitää myös kannatettavana, että energiatuella edistetään suomalaisen energiateknologian kaupallistamista ja että sitä suunnataan suuriin Suomessa toteutettaviin demonstraatiolaitoksiin. Valiokunta kannattaa kivihiiltä korvaavien investointien tuen aikaistamista lisäämällä energiatuen myöntövaltuutta 30 miljoonalla eurolla vuonna 2021.

Työllisyys ja yrittäjyys: Vuoden 20 aikana on päätetty lukuisista toimesta koronavirus-tilanteen hoitamiseksi, niin viruksen leviämisen hillitsemiseksi kuin kansalaisten ja yritysten tukemiseksi. Valiokunta korostaa, että työllisyysasteen lisäksi on kiinnitettävä huomiota tuottavuuskehitykseen, yritysten kykyyn uusiutua ja talouskasvun edellytysten vahvistamiseen. Lisäksi on kannettava huolta julkisen talouden kestävyuden parantamisesta.

Päästökaupan epäsuorien kustannusten kompensaatitukimenoihin ehdotetaan 121 miljoonaa. Nykymuotoisesta päästökauppakompensaatiostahan luovutaan vuonna 22, ja sen tilalle tulee energiantensiivisten yritysten sähköistämistuki. Valiokunta korostaa, että uudistuksessa tulee turvata suomalaisille yrityksille tasavertainen kansainvälinen kilpailuasema ja noudattaa EU:n valtiontukien suuntaviivoja.

Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut -momentin määräksi esitetään 276,3 miljoonaa euroa. Määrärahalisäykset kohdistuvat muun muassa pitkään perhevapailla olevien työllistymisen vauhdittamiseen, pk-yritysten rekrytointitukikokeiluun ja palkkatukeen. Valiokunta kannattaa hallituksen työllisyyttä vahvistavia toimenpiteitä koronakriisin aiheuttaman taloudellisen taantuman vakauttamiseksi.

Arvoisa puhemies! Aivan lopuksi: Kotoutuminen ja kansainvälinen osaaminen -momentille ehdotetaan 8,9 miljoonaa euroa. Valiokunta pitää hyvänä, että panostetaan osaavan työvoiman saatavuuteen ja työperusteiseen maahanmuuttoon. Valiokunta katsoo, että kotoutumisen parantaminen ja jo maassa olevien ulkomaalaisten työllisyysasteen nostaminen ovat tärkeitä keinoja työvoiman lisäämiseksi.

12.38 Työministeri Tuula Haatainen: Arvoisa puhemies! Kiitän valtiovarainvaliokuntaa ja sen työ- ja elinkeinojaostoa hyvästä ja rakentavasta talousarvion valmistelusta.

Vaikka tämä kuluva vuosi onkin ravistellut Suomea ja maailmaa, hallitus tavoittelee edelleen sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävästä yhteiskunnasta. Tämä kriisi on koetellut meitä kaikkia, ja epidemian toinen aalto on parasta aikaa menossa, mutta valoa on näkyvissä. Kansainvälisesti vertaillen olemme selviytyneet kriisistä varsin hyvin. Toki tästä koronapandemiasta johtuen taloutemme on supistunut, ja tällä on vaikutusta työllisyysasteeseen: työllisyysasteen ennakoidaan laskevan 71 prosenttiin vuonna 2021. Taloutta vahvistavien työllisyystoimien merkitys on siten aiempaakin tärkeämpää.

Budjetin alikohta PTK 167/2020 vp

Valtiovarainvaliokunta on mietinnössään nostanut esille tärkeitä työllisyyden parantamiseen liittyviä havaintoja. Valiokunta pitää tärkeänä, että työllisyyden tavoittelusta ei luovuttu koronakriisin vaikutuksesta. Työllisyystavoitteesta olemmekin pitäneet kiinni. Samalla on tunnustettava, että tavoitteen saavuttaminen on koronan johdosta aiempaa vaikeampaa.

Valiokunta myös pitää välttämättömänä sitä, että hallitus tekee määrätietoista työtä tehokkaiden työllisyyskeinojen löytämiseksi ja käynnistää rakenteellisia uudistuksia. En voisi olla tästä enempää samaa mieltä. Tätä määrätietoista työtä olemme tehneet, ja se työ jatkuu. Nimittäin budjettiriihen yhteydessä hallitus linjasi merkittävistä työllisyyteen liittyvistä toimista.

Hallitus päätti uudesta työllisyystavoitteesta. Teemme päätökset 80 000 lisätyöllisestä tällä vaalikaudella. Tavoitteen saavuttamiseksi teimme useita merkittäviä päätöksiä aiemmin syksyllä, ja uusien toimien valmistelu on edennyt siten, että päätämme niistä hallituksen puoliväliriihessä ensi keväänä. Työllisyystavoite ei kuitenkaan ratkea yksin työ- ja elinkeinoministeriön tekemillä toimenpiteillä. Tämän tavoitteen saavuttaminen edellyttää nyt kaikilta yhteistyötä ja myös hyvin laajasti toimenpiteitä useilta eri hallinnonaloilta.

Työ- ja elinkeinoministeriön toimesta olemme vieneet nyt eteenpäin isoja kokonaisuuksia. Suomi siirtyy nyt entistä vahvemmin pohjoismaiselle linjalle työllisyyden vahvistamisessa, sillä tosiasia on, että olemme muita Pohjoismaita jäljessä niin työllisyyspalveluiden laadussa kuin määrässä sekä osatyökykyisten työllistämässä. Laitamme nyt työllisyyspalvelut kerralla kuntoon. Kuten olen aiemminkin todennut, liian pitkään on puhuttu tempu-työllistämisestä ja kasvottomista palveluista, kun samaan aikaan Pohjoismaiden esimerkki osoittaa muuta. Tiivis ja yksilöllinen palvelurakenne nimittäin vahvistaa työllisyyttä, mikä on myös tutkimustiedolla muiden maiden kokemuksesta vahvistettu.

Työllisyyspalveluiden kuntakokeilut käynnistyvät ensi vuonna. Kuten myös valiokunta mietinnössään toteaa, työllisyyspalveluiden vaikuttavuuden parantaminen ja resurssien saumaton yhteensovittaminen on tärkeää.

Myös valmistelu budjettiriihessä päätetystä pohjoismaisesta työllisyyspalvelumallista on käynnistynyt. Hallitus on päättänyt vuodesta 2022 lähtien TE-toimistoille myönnettävästä 70 miljoonan vuotuisesta lisämäärärahasta. Tällä lisärahoituksella palkataan yli 1 000 uutta työntekijää auttamaan ihmisiä työllistymisessä — ei siis enää kasvottomia palveluja vaan yksilöllistä tukea.

Luottamus työttömään ihmiseen näkyy siinä, että jatkossa työnhakija valitsee myös itse, mitä työmahdollisuuksia hän hakee. Työhaun velvoitteissa huomioidaan työnhakijan työkyky, osaaminen ja työmarkkinatilanne. Samalla myös kohtuullistamme karensisjärjestelmää kokonaisuudessaan: nyt ylipitkistä ja kohtuuttomista karensseista luovutaan.

Suomi on liian pitkään laiminlyönyt osatyökykyisten ihmisten halut ja mahdollisuudet osallistua yhteiskunnan rakentamiseen. Jokaisellahan meistä ihmisistä on osaamista, jota voidaan hyödyntää myös työmarkkinoilla. Siksi rakennamme nyt välityömarkkinoille työllistämisen Suomen-mallin. Tavoitteena on, että toiminta käynnistyy viimeistään vuonna 2022. Osatyökykyisten asema paranee myös palkkatukeen tehtävien muutosten seurauksena.

Vuoden loppuun mennessä tulemme hallituksena päättämään myös ikääntyneiden kokonaisuuteen liittyvistä uudistuksista. [Puhemies koputtaa] Uudistukset vahvistavat yli 55-vuotiaiden työllisyyttä ja turvaavat heidän asemaansa työmarkkinoilla.

Budjetin alikohta PTK 167/2020 vp

Myös nuorten työllisyystoimista [Puhemies koputtaa] on huolehdittava, ja myös tähän hallitus on käynyt käsiksi. — Kiitos.

12.44 Elinkeinoministeri Mika Lintilä: Arvoisa herra puhemies! Haluan myös omasta puolestani kiittää työ- ja elinkeinojaostoa hyvin edenneestä valmistelusta näin poikkeuksellisenä aikana.

Olemme viimeiset vuodet saaneet nauttia varsin hyvistä talouskasvun vuosista. Keväällä kuitenkin kaikki muuttui, ja siinä muutoksen pyörteessä olemme edelleen. Kansakuntana olemme selviytyneet pandemian keskellä verrattain hyvin, mutta taloutemme on ottanut kolhuja, ja vaikka viime aikojen säähavainnot eivät tätä tuekaan, talouden talvi tulee olemaan kylmä. Bruttokansantuotteemme tulee laskemaan tänä vuonna viimeisimmän valtiovarainministeriön ennusteen mukaan 4,5 prosenttia. Ensi vuonna tätä ennustetaan kurottavan kasvulla umpeen 2,6 prosenttia. Matkaa kriisiä edeltävään tilanteeseen on siten vielä taitettava.

Me olemme tukeneet ja tulemme tukemaan suomalaista elinkeinoelämää tässä tilanteessa eri keinoin. Lukuisia päätöksiä on tehty, ja uusia toimia on valmisteilla. Tuoreimpana yritysten kustannustuen toinen kierros, joka pyritään saamaan auki ensi viikolla.

Valtiovarainvaliokunta on mietinnössään nostanut esille lukuisia tärkeitä talouden kehitykseen liittyviä havaintoja.

Valiokunta kiinnittää huomiota kilpailukykyyn. On äärimmäisen tärkeää, että pääsemme mukaan kasvun virtaan, kun kriisi on ohitse ja kansainvälinen kysyntä alkaa nostaa päätään.

Kriisin keskellä yrityksillä on ollut myös mahdollisuus uudistua, kehittää uutta ja arvioida kasvumahdollisuuksia kansainvälisillä markkinoilla. Tänä vuonna Business Finlandin ja ely-keskusten kautta on myönnetty yli miljardi euroa yrityksille erilaisiin kehittämissankkeisiin. Kun kriisin myötä uusia yrityksiä on hakeutunut Business Finlandin toiminnan piiriin, avaa se samalla myös mahdollisuuden tukea ja auttaa uusia yrityksiä uudistamisessa ja kasvunpolun tavoittelussa.

Kuten valiokunta tuo esille, niin yritystemme vientitoiminnan on oltava monipuolisempaa. Kun kriisin jälkeen markkinoita jaetaan osin uusiksi, on meidän on oltava hereillä. Yhä laajemman joukon suomalaisia yrityksiä tulee voida harjoittaa menestyksestä vientitoimintaa. Meidän tehtävämme on luoda tälle edellytyksiä. Näitä edellytyksiä luomme vuoden 21 talousarviossa muun muassa lisäämällä kansainvälistymisen resursseja.

Kriisistä ulostulossa merkittävässä roolissa on EU:n elvytyspaketti. Kuten hyvin tiedämme, valtionvelka on kasvanut kriisin keskellä vauhdilla, jota emme kukaan vuosi sitten voineet ennakoita. Tämä on ollut välttämätöntä, mutta yhtä välttämätöntä on palata noudattamaan valtiontalouden kehyssääntöä vuonna 21. Elvytystä, kestäväää kasvua ja rakenteellisia uudistuksia tulee tehdä EU:n elvytyspaketin tarjoamilla mahdollisuuksilla. Tuleville vuosille tullaankin kohdentamaan tätä kautta merkittävästi lisärahoitusta. Tämän tulemme kohdentamaan tehokkaasti investointeihin ja uudistusten ja uusiutumisen vauhdittamiseen.

Kuten olen aiemmin todennut, peltihallit tai vastaavat eivät ole sitä, mitä Suomen kestäväan kasvun ohjelmassa tavoitellaan. Perinteiset infrainvestoinnit eivät nyt tule kysymykseen, vaan panostamme tutkimus- ja innovaatiotoimintaan, ilmastotavoitteitten saavuttamiseen, kansainväliseen kilpailukykyyn, digitalisaatio-osaamiseen ja julkisten palvelujen

Budjetin alikohta PTK 167/2020 vp

kehittämiseen kasvua tukevaksi. Nämä investoinnit tulee saada liikkeelle nopealla aikataululla.

Vuoden 21 talousarvio tukee hyvin kansainvälistymisvalmiuksien parantamista ja uudistamista. Business Finlandin lainat ja avustukset ovat lähes puoli miljardia euroa. Tähän päälle t&k-rahoitusta tullaan kasvattamaan keväällä 21 EU:n elvyttämispaketista, joten kokonaisuus on hyvin mitoitettu. VTT:n rahoitus kasvaa reiluun 109 miljoonaan euroon, jonka turvin pyritään sekä vivuttamaan EU-rahoitusta että tekemään toimia kohti hiilineutraalisuutta.

Kansainvälistymistä vauhditamme puolestaan hallitusohjelman mukaisella 20 miljoonan euron lisärahoituksella. Kansainvälistymisen kasvun ohjelman rahoitusta kohdennetaan muun muassa Business Finlandin kansainvälisen verkoston vahvistamiseen, pk-yritysten kasvuohjelman jatkamiseen, oleskelulupaprosessien tehostamiseen ja kansainvälisen rekrytinnän toimeenpanoon.

EU:n tavoitteena on olla hiilineutraali 2050. Tavoitteen saavuttamisen vaatimat uudistukset tarjoavat juurikin noita äsken mainitsemiani uusia liiketoimintamahdollisuuksia. Siinä kisassa meidän on oltava mukana, ja meillä on aivan valtavasti osaamista ja potentiaalia tällä sektorilla. Vuoden 21 talousarviossa vauhditamme hiilineutraalisuuden saavuttamista muun muassa energiatukeen varatulla 160 miljoonalla eurolla, joka on 50 miljoonaa euroa enemmän kuin tänä vuonna. [Puhemies koputtaa]

Lopuksi haluan kiittää valiokuntaa niistä pienistä mutta osuvista lisäyksistä, joita se on tehnyt talousarvioesitykseen liittyen vienninedistämiseen, nuorten innovaatiotoimintaan ja yritystoiminnan kehittämiseen.

Arvoisa puhemies! Tässä elinkeinoministerin puolelta palautekeskustelu.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitokset, ministeri Lintilä. — Arvoisat edustajat, jäi tuossa äsken sanomatta, että tämän pääluokan yleiskeskusteluun tässä vaiheessa varataan aikaa yhteensä 2 tuntia. Nyt, kellä on halua debatoida asiasta, siihen avautuu mahdollisuus nousemalla seisomaan ja painamalla V-painiketta.

12.50 Anna Kontula vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On todennäköistä, että tämä jakso suuntaa ja kiihdyttää työmarkkinoiden muutostrendejä entisestään suhteessa siihen, mitä vielä viime budjettikäsittelyssä odotimme.

Me emme tule palaamaan kaikilta osin vanhaan, kun tämä on ohi. Etätyö muuttuu varmasti, tuotantoketjut muuttuvat varmasti, sirpaletyövoiman asema on muuttunut. Tätä muutosta olisi seurattava nyt tarkoin ja olisi pyrittävä myös suuntaamaan ja vaikuttamaan siihen mahdollisimman paljon, koska kriisiajoilla tyypillisesti, silloin kun homma karkaa käsistä, on tapana pikemminkin hajottaa kuin viedä kehitystä kestävämpään suuntaan.

Me tarvitsemme nyt ympäristöllisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävämpää työmarkkinaa, ja tämä voidaan nähdä mahdollisuutena sellaisen rakentamiseen. Se voidaan nähdä mahdollisuutena resilienssin lisäämiseen, mitä tullaan tulevaisuudessa vastaavissa tilanteissa tarvitsemaan. Mutta se vaatii aika tarkkaa pelisilmää [Puhemies koputtaa] ja joustavuutta budjetin kanssa ensi vuonna.

12.51 Hanna Kosonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tänä vuonna todella on nähty hyvin haastavia aikoja yritysten toiminnassa. Koronavirus on iskenyt monelle puolelle mutta erityisesti yritysten toimintaan monella tavalla, ja esimerkiksi tapah-

Budjetin alikohta PTK 167/2020 vp

tuma- ja ravintola-alalla tilauskirjat, myynti ovat romahtaneet. Mutta sitten taas toisaalla tähän on ollut ihan hyvää aikaa, niin kuin vähittäis- ja verkkokaupalle ja pakkaustuotteille muun muassa, ihan menestyksenkin aikaa.

Tämän vuoden sisällä on valmisteltu kaksi kustannustukipakettia, ja nyt on odotettavaa, että kolmas paketti olisi tulossa. Tästä kysyisinkin: Millä tavalla sitä valmistellaan? Onko muutoksia tähän toiseen pakettiin nähden tulossa? Nythän se muuttui jo joustavampaan suuntaan, mikä on tietenkin hyvä asia, jotta erilaiset yritysmuodot ja ansaintamallit tulevat paremmin huomioiduiksi. [Puhemies koputtaa]

Sitten toinen kysymys on yksinyrittäjien tuesta: onko toista yksinyrittäjien tukipakettia tulossa?

12.52 Katja Taimela sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! TEMin pääluokkaa käsiteltäessä olen itse erityisen tyytyväinen kahdesta suuresta rakenteellisesta päätöksestä, jotka ovat työllisyyspalveluiden pohjoismainen malli ja oppivelvollisuuden laajennus. Jälkimmäisen uudistuksen työllisyysvaikutukset näkyvät toki viiveellä, kaikki meistä ymmärtävät sen.

Myös kuntakokeilut käynnistyvät ensi vuonna, ja niiden toteutuminen vaatii myös meiltä päättäjiltä seurantaa ja otetta toteutuakseen mahdollisimman kattavasti ja laadukkaasti. Kun käsitelimme tätä työelämä- ja tasa-arvovaliokunnassa, niin tämä tuli hyvin selväksi, eliikkä tätä valvontaa ja seurantaa pitää heti vuoden alusta voimakkaasti tehdä.

Panostukset nuorten työllistymiseen eli oppisopimuskoulutuksen uudistaminen, matkailan kynnyksen palvelut liittyen mielen hyvinvointiin ja startup-kokeilut ovat myös tärkeitä arvovalintoja hallitukselta tässä ensi vuoden budjetissa. Sitten kun tässä jatkokeskustelussa varmaan näitä työllisyystoimia hallitukselta kaivataan, debattiosuiksissakin, niin haluan muistuttaa, että tämä koulutuksen kunnianpalautus on [Puhemies koputtaa] myös erittäin tärkeä liittyen siihen, miten työllisyystoimia saadaan toteutettua.

12.54 Rami Lehto ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen todelliset työllisyystoimet ovat aika vaatimattomia, eikä niistä ole paljon kuulunutkaan. Budjettiriihessä kyllä on puhuttu 80 000 lisätyöllisestä mutta ei työpaikoista kunnolla.

Hallituksen aikomus on kumminkin nyt lakkauttaa eläkeputki eliikkä työttömyysturvan lisäpäivien käyttö. Eläkeputki on ollut kunniakas tapa pitkäaikaistyöttömällekin päästä kunniallisesti eläkkeelle, jos ei ole työpaikkoja löytynyt. Jokainen eläkeputkessa olevakin joutuu niitä työpaikkoja hakemaan ja tekemään TE-toimiston kanssa työtä, että etsitään niitä. Kysynkin nyt ministeri Haataiselta: aikooko hallitus päättää ennen joulua, että työttömyysputki lakkautetaan, tai aikooko se tällä kaudella päättää, että työttömyysputki lakkautetaan? Jos aikoo, niin miten ikääntyneiden työllistymistä parannetaan todellisesti, kun samaan aikaan hallituksen toimet vievät suomalaisia työpaikkoja meidän kilpailijamaihimme?

12.55 Janne Sankelo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Syksyn aikana on tässä salissa puhuttu paljon turpeesta energiapolitiikan osana. Asia on tärkeä, sillä turve on enemmän kuin lämmityspolttoaine. Muutokset turpeenkäytössä voivat vaikuttaa lämpöenergiatuotannon lisäksi myös eläinten hyvinvointiin ja laadukkaaseen suomalaisen ruoan tuotantoon. No, nyt monien poliitikkojen ja puolueiden papereissa lukee, taitaa hallituksenkin papereissa lukea, että ”energiaturpeen merkittävä käyttö olisi päättyvässä 2030-lu-

Budjetin alikohta PTK 167/2020 vp

vulla”. Tiedossa kuitenkin on, että alan oman ilmoituksen mukaan turpeen energiakäyttö on vuonna 2025 vain kolmasosa nykyisestä. Tämä nopea energian hallitsematon alasajo haastaa nyt nämä muut turpeen käyttömuodot: suomalaisten maatilojen lämpölaitokset, seospolton kattiloissa ja huoltovarmuuden.

Arvoisa ministeri, eikö nyt pitäisi ryhtyä määrittelemään energiaturpeen strategista vähimmäiskäyttötasoa, [Puhemies koputtaa] joka tarvittaessa turvataan lainsäädännön avulla?

12.56 Sofia Virta vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tänä vuonna moni suomalainen on menettänyt työnsä ja monille heistä, jotka olivat jo ennen koronavirusta työttöminä työnhakijoina, tilanne on vaikeutunut entisestään. Nyt jos koskaan tarvitsemme näitä vaikuttavia työllisyystoimia ja ymmärrystä siitä, että työttömät eivät ole yksi yhtenäinen joukko. Meidän tulee siis onnistua uudistamaan näitä työelämäpalveluita niin, että ne kohtaavat jokaisen yksilönä ja näkevät tilanteet kokonaisvaltaisina. Työllisyyden kuntakokeilu lähtee nyt yhtenä keinona juuri tähän vastaamaan, kun onnistutaan yhdistämään kunnan ja valtion resurssit sekä osaaminen. Samaan aikaan tulee kuitenkin pitää huolta siitä, että... [Mikrofoni menee kiinni]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Arvoisat edustajat, älkää räplätkö mikrofoninappulaa silloin, kun joku toinen puhuu.

No niin, jatketaan. — Siirrytään yrityksiin. Eli Suomi tarvitsee myös yrittäjiä, ja me tarvitsemme pieniä ja keskisuuria yrityksiä, mutta me tarvitsemme myös suuryrityksiä. Niistä ehkä uskalletaan vähän vähemmän puhua, mutta ne ovat tärkeitä vetureita, jotka sitten nostavat ja kannattelevat myös pienyrityksiä lentoon Suomessa, ja me tarvitsemme nimenomaan kansainvälistymistä. Meidän tulee vahvistaa ulkomaanverkostoa, jotta meidän asiantuntijamme kykenevät löytämään niitä markkinarakoja myös kansainvälisiltä markkinoilta, jotta suomalaiset pääsevät töihin ja yritykset kasvavat.

Viimeisenä asiana haluan mainita myös sen, että vaikka me saisimme kaiken sen työvoiman käyttöön, jota meillä tällä hetkellä työvoiman ulkopuolella on, kohtaanto-ongelmaan se ei tule luultavasti silti riittämään, [Puhemies koputtaa] me tarvitsemme myös työperäistä maahanmuuttoa jatkossa.

12.58 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on jo tehnyt työllisyystoimia, jotka liittyvät muun muassa aikuiskoulutustuen... [Puhujan mikrofoni on pois päältä]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Niin, edustaja Filatov, räplätkää mikrofoninappulaa.

Olen tottunut tässä talossa niin hyvään palveluun, että kun on itsepalvelumikillä, niin ei osaa toimia. — Eliikä aikuiskoulutustuen uudistaminen on yksi näistä, ja tämä on itse asiassa se suuri haaste myös jatkossa. Jos me ajattelemme sitä, mihin esimerkiksi edustaja Kontula tässä viittasi, työn muutosta tämän koronan aikana, niin se varmasti muuttaa myös niitä osaamistarpeita, mitä meillä on jatkossa. Ja toivon, että tämä olisi yksi niistä sektoreista näiden tärkeiden koulutuspanosten ohella, mitä esimerkiksi oppivelvollisuuden puolella ja korkeakoulujen puolella ja yleisissä panostuksissa koulutukseen on tapahtunut, eli

Budjetin alikohta PTK 167/2020 vp

sitä, että meillä olisi riittävästi työvoimapolitiittista, ammatillista koulutusta ja muuntokoulutusta, jotta ihmiset niissä tilanteissa, kun työpaikka menee alta tai uutta osaamista tarvitaan, pystyisivät työmarkkinoille pääsemään.

Toinen asia, jota haluaisin painottaa, on tämä kuntakokeilu. Sinne menee nyt aika laaja joukko ihmisiä, joilla on hyvin erilaisia tarpeita. Jos me ajattelemme vaikkapa maahanmuuttajia, niin meillä on maahanmuuttajissa huippuosaajia ja sitten on niitä ihmisiä, jotka eivät vielä esimerkiksi hallitse kieltä tai jotka ovat hyvin kaukana meidän työmarkkinoista, ja siitä pitäisi osata pitää huoli, [Puhemies koputtaa] että ne palvelut ovat myös heidän kohdallaan räätälöityjä.

12.59 Sakari Puisto ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtio on ottanut melkoisen määrän velkaa, ja täytyy jonkun miettiä myös ulospääsyä tästä velkaloukusta. Ja jos nyt ajattelee hallituksen näitä ihan normaaliajan työvoimapolitiittisia toimia, niin okei, siellä on joitakin ihan hyviäkin toimia — osatyökykyisiin ja työvoimapalveluihin on panostettu, niin edespäin — mutta en minä näe, että siellä mitään ihan käänteentekevää kuitenkaan tulee tapahtumaan, ja sitä paremmallakin syyllä katse kiinnittyy tuonne elinkeino- ja innovaatiopuolelle. Ja jos nyt ajattelee, mitä sieltä voisi olla tulossa, niin mahdollisesti aika paljonkin ihan teknologian kehityksen myötä. Siellä on erilaista lääketieteen innovaatiota, näitä erilaisia geenisaksia, rahoitusalan fintech-uudistuksia. Tiedän, että ministeri Lintilää kiinnostaa myös nämä kvanttitietokoneet muun muassa, mistä tulikin tällainen läpimurto viime aikoina. Tietysti tutkijat, yritykset, yliopistot tekevät sen varsinaisen työn. Mutta kysyisin: miten te ihan konkreettisesti olette lähteneet sitten näitä läpimurtoteknologioita, [Puhemies koputtaa] niiden järjestelmiä, kehittämään? Esimerkiksi EU:ssa tämä U 56/2020 lohkoketjuteknologia... [Puhemies: Puheenvuoroaika on päättynyt!]

13.00 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Jatkan siitä, mihin edustaja Sankelo hyvässä puheenvuorossaan lopetti.

Todellakin, kotimaisen energiantuotannon kannalta tilanne on menossa todella karmeaan suuntaan. Sain tänä aamuna puhelun tuolta Tohmajärveltä. Siellä muuan henkilö asuu lähellä Niiralan rajanylityspaikkaa, ja venäläistä haketta ajetaan Suomeen aivan valtavia määriä. Vaikka sen moni kieltää, että se on totta, mutta kun kaveri pitää kirjanpitoa, kuinka monta rekkaa sieltä menee, niin niitä on todella paljon.

Kotimainen energiapuun tuotanto on käytännössä loppu. Kukaan ei energiarankaa kerää, kun sillä hinnalla, millä venäläinen myy Suomeen hakkeen, ei pysty edes korjuukustannuksia peittämään. Se, että turvetta ollaan nyt ajamassa tässä maassa alas, on Suomen järjestömin energiapolitiittinen teko. Olemme aiheuttaneet tilanteen, että kuitupuuta ja tukkipuuta ajetaan voimalaitoksiin, mistä on hallitusohjelmassa nimenomainen kierto.

Ja sitten toinen asia: Turpeen muut käytöt ovat loppumassa, koska turvetta ei voi nostaa niin, että otetaan tietty lajike. Sieltä suosta nousee sitä, mitä sieltä nousee. Aikooko ministeri Lintilä [Puhemies koputtaa] tässä asiassa nyt panna tälle valtavalle syösykierteelle loppu, koska nyt on viimeiset hetket tehdä se? Puolen vuoden kuluttua se on myöhäistä.

13.02 Pia Kauma kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aivan aluksi lyhyt kysymys ministeri Lintilälle: mitä mieltä olette carry back -järjestelmän käyttöönotosta, jotta se hyödyttäisi esimerkiksi tapahtuma-alaa?

Arvoisa puhemies! Sitten työllisyyskysymyksiin.

Budjetin alikohta PTK 167/2020 vp

Kysymykseni on ministeri Haataiselle: Olen huolestunut erityisesti iäkkäiden työnhakijoiden työttömyydestä ja työllisyysasteesta, joka on selvästi huonompi kuin muissa Pohjoismaissa. Mikä mahtaa olla tämä eläkeputken poiston tilanne tällä hetkellä?

Kiinnittäisin huomion myös siihen, että Suomen Ekonomiliitto teki pari viikkoa sitten tutkimuksen, aika laajankin tutkimuksen, siitä, mitä esimerkiksi työnantajat pitävät tärkeänä keinona, ehkä tärkeimpänäkin, tässä ikääntyneiden työllisyyden hoidossa, ja siellä tärkeimmäksi nousi työvoiman sivukustannusten kompensointi, joka on käytössä porrastettuna muun muassa Ruotsissa. Oletteko tutkineet tätä, ja olisiko se yksi mahdollisuus Suomessa?

13.03 Joakim Strand r (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Jag vill passa på att tacka båda ministrarna för jättebra arbete under ett svårt år.

Haluan kiittää molempia ministereitä erinomaisesta työstä. On ollut äärimmäisen hankala vuosi.

Lyhyesti ottaisin koppia tästä EU:n elpymisvälineestä. Nyt meillä on tuhannen taalan paikka aidosti buustata niitä yksityisiä tki-investointeja, ja mielestäni se oli hyvin punaisena lankana myös siinä kestävässä kasvun ohjelmassa, että nimenomaan saataisiin enemmän yksityisiä tki-investointeja käyntiin. Se myös vahvistaa meidän globaalien yritysten Suomen-toimipaikkoja sekä osana heidän kansainvälistä arvoketjuaan että myös heidän konsernin sisäisessä kilpailussaan, josta puhutaan aika vähän — ymmärrettävistä syistä, kun kyse on pörssiyrityksistä.

Jag hoppas att ministern kanske ännu öppnar upp det här paketet kring EU:s återhämtningsfond.

Toivoisin, että ministeri Lintilä vielä hieman kuvaisi tätä valmistelua nyt tämän elpymisvälineen osalta, sitä, miten me pidämme huolta siitä, että erityisesti meidän globaalit veturit, heidän alihankkijansa, korkeakoulut, tutkimuskeskukset pääsevät vahvistamaan [Puhemies koputtaa] Suomen-toimipaikkojaan, koska muuten on riskinä, että me maksamme jopa nettomaksajina EU:ssa siitä, että muut vahvistavat heidän klustereitaan.

13.04 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuolla työ- ja elinkeinojaostossa tosiaan aika paljon kiinnitimme huomiota tähän työllisyyden kuntakokeiluun, ja täällä edustaja Filatov hyvin nosti esille niitä huolia, joita meillä siellä yhteisesti nousi, eli sen, onko meillä kunnissa nyten tarpeeksi resursoitu ja osaava työvoima ottamaan koppia monenlaisista erilaisista työttömistä. Siellä on niitä osatyökykyisiä, pitkäaikaistyöttömiä, maahanmuuttajataustaisia, jotka varmasti tarvitsevat jokainen vähän omanlaisia räätälöityjä toimia, ja sitten toisaalta kun on pelättävissä, että tässä näitä lomautuksia tulee irtisanomisiksi, niin tämä kaikki saattaa yhtäkkiä sinne kuntien kontrolle kaatua.

Toinen asia ovat sitten aloittelevat yrittäjät: Onko ministeriössä pohdittu Viron yritystilin mukaan ottamista tässä tilanteessa? Olisi tärkeää, että nämä yksinyrittäjät pääsisivät helpolla ja vähällä byrokratialla kiinni yritystoimintaan.

Kolmas kysymys liittyy kausityöntekijöihin. Nyt olisi se aika, jolloinka pitää varautua jälleen siihen, että kausityöntekijöitä ensi kesänä tarvitaan. Maatiloilla on iso huoli, ettei samanlaista ongelmaa ole kuin viimeksi. [Puhemies koputtaa]

Budjetin alikohta PTK 167/2020 vp

Ja vielä viimeisenä viihdeenä, että nyt olisi tärkeää [Puhemies koputtaa] varmaan se Kembra-tuki pistää liikenteeseen, että saadaan nuo turveasian sivutuotteet hoidettua.

13.05 Ilmari Nurminen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itsekin kiitän hallitusta. Nyt on ollut poikkeuksellinen vuosi, ja kaikki työ, että voidaan turvata nykyiset työpaikat, on ollut äärettömän tärkeää. Kiitos myös tästä päämäärätietoisesta työstä nyt näitten uusien työpaikkojen saamiseksi. [Ben Zyskiewicz: Mihin edustaja viittaa?]

Nostaisin myös tämän pohjoismaisen hyvinvointi- ja työllisyysmallin äärettömän keskeiseksi seikaksi, koska resurssit ovat laahanneet hyvin pitkään jäljessä, ja sen takia tuhat uutta työntekijää meidän TE-toimistoihin tulee todella tarpeeseen. Täällä VM:n laskelmisakin on todettu, että tämä säästää, koska ihmiset työllistyvät tätä kautta.

Ja nämä kuntakokeilut on äärettömän tärkeä osa-alue. Täällä nimenomaan siitä keskusteltiin, että saadaan kokonaisvastuu jollekin työttömästä ja sitä kautta kannustetaan ja autetaan työllistymään.

Täällä perussuomalaiset ja kokoomus ovat eläkeputkesta kommentoineet, [Ben Zyskiewicz pyytää vastauspuheenvuoroa] ja koska ainakin ennen te olette nimenomaan vastustaneet sitä tai kannattaneet sen poistoa, [Puhemies koputtaa] niin nyt toivoisin, että ministeri tuo esille [Puhemies koputtaa] ne meidän pehmentävät keinot siihen.

13.06 Riikka Purra ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En ole hallituksen kanssa samaa mieltä siitä, että työllisyyttä lisätään parhaimmalla tavalla paisuttamalla julkista sektoria, tekemällä ennen muuta sosiaalipoliittisia, ei työllisyyspoliittisia, toimenpiteitä, mutta siitä me olemme samaa mieltä, että työllisyyttä on välttämätöntä nostaa pidentämällä työuria sekä niiden alku- että loppupäästä, ja nythän hallitus on tekemässä toimenpiteitä yli 55-vuotiaiden työllisyyden parantamiseksi. Siihen liittyy paljon vielä ongelmia, mutta odotamme, mitä saatte aikaan.

Mutta sitten se alkupää. Te toki sanotte, että oppivelvollisuuden laajentaminen tulee puuttumaan tähänkin, mutta itselläni on vaikeuksia uskoa tätä. Tällä hetkelläkin ammattikouluista jopa valmistuu paljon sellaisia nuoria, jotka kuitenkin eivät pääse töihin, koska muun muassa yritykset sanovat, että heillä ei kuitenkaan ole sitä osaamista, että heitä voisi palkata. Toisaalta mielenterveysongelmat kurittavat koko kansaa, ja tähän vaaditaan selvästi toimenpiteitä. Tosin jossain vaiheessa voisimme alkaa myös miettiä, mistä nämä mielenterveysongelmat tulevat, miksi ne ovat kansansairaus.

Mutta sitä haluan kysyä, [Puhemies koputtaa] miten te lisäätte työpaikkoja yksityiselle sektorille. [Vasemmalta: Hyvä puheenvuoro!]

13.08 Ben Zyskiewicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies, kiitos puheenvuorosta.

Itse haluan kiittää hallitusta siitä, että olette suuntaamassa voimavaroja työvoimapalveluihin. Uskon, että se on tehokas tapa edistää ihmisten pääsyä takaisin työmarkkinoille.

Mutta kun täällä edustaja Nurminen puhui eläkeputkesta, niin kun kuunneltiin hallituspuolueiden puheenvuoroja kokoomuksen vaihtoehtobudjetista, niissä puheenvuoroissa oli sellainen viesti, että ei työttömyysturvajärjestelmää tai yleensääkään sosiaaliturvaa muuttamalla ja tätä kautta työnteon kannustimiin vaikuttamalla voida työllisyyttä edistää. Nyt minun on pakko kysyä hallitukselta, minkä takia te olette poistamassa tätä eläkeputkea, jos te ette usko siihen, että tällä tavoin voidaan työllisyyttä edistää.

Budjetin alikohta PTK 167/2020 vp

13.09 Matias Mäkynen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Zyskowiec puuttui erittäin tärkeään keskusteluun. Se, miten sosiaaliturvaa heikentämällä tai erilaisia leikkauksia ihmisten asemaan tekemällä pystytään aidosti parantamaan työllisyyttä, on aito kysymys. Me emme siihen usko, että tämä on mitään parasta mahdollista työllisyyspolitiikkaa. Sen sijaan meidän on mietittävä, mistä saamme tulevaisuuden vientituloja ja mistä saamme tulevaisuuden työpaikkoja vientisektorille.

Kysyisin ministeri Lintilältä tähän liittyen... [Puhujan mikrofonin menee kiinni]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Niin, älkää koskettako niitä mikrofoninavauspainikkeita silloin, kun toinen puhuu. Edustaja Mäkysellä on vuoro.

Kysyisin ministeri Lintilältä liittyen tähän edellä mainittuun ja viennin edistämiseen sekä sen tuloksiin, kun Business Finland on nyt saanut kolme vuotta toimia ja kehittyä ja sitä on rahoitettu varsin reilusti, eli miten tuloksellisenä nyt pidätte tätä toimintaa. Esimerkiksi meillä Vaasassa energiaklusterin yritykset ovat yrityslähtöisesti, aluelähtöisesti rakentaneet tätä klusteria, ja nyt ollaan tekemässä systeemitason viennin sekä tutkimus- ja kehitystoiminnan edistämistä, mutta Business Finlandin rooli on jäänyt tässä epäselväksi. Meillä olisi mahdollisuus nyt viennin edistämisen kautta synnyttää niitä aitoja työpaikkoja, [Puhemies koputtaa] joihin ihmiset voivat lähteä, kun heiltä viedään turvaa ja sitä heikennetään. — Kiitos.

13.10 Lulu Ranne ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! TE-palveluasiakkaita ja -asiantuntijoita siirtyy nyt valtiolta kuntakokeiluihin, mutta tiedätkö te, ministeri Paatero, mitä valtionhallinnossa sen jälkeen tapahtuu ja on jo tapahtunut? Kehitetäänkö siellä ruohonjuuritasolla prosesseja asiakaslähtöisesti kokeneiden asiantuntijoiden kanssa, palkataanko tarpeeseen niitä ammattilaisia vai rakennetaanko lisää himmeleitä, palkataanko lisää päälliköitä ja tehdäänkö tuottamatonta työtä? Jos teillä olisi nyt valta, tai kun teillä on nyt valta, niin te varmasti valvotte sitä, mitä tapahtuu siellä valtionhallinnossa.

Lisäksi kysymys Ura-järjestelmästä. Monille julkisen sektorin tietojärjestelmille on ominaista niiden toimimattomuus, mutta erityisen toimimaton on tämä Ura. Kai te pistätte nyt Uran kuntoon?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ministeri Paatero ei ole nyt paikalla, [Lulu Ranne: Anteeksi!] mutta paikalla olevat ministerit pääsevät kohta vastaamaan. [Ben Zyskowiec: Vaikea tunnistaa, kun on nämä maskit! — Lulu Ranne: Ei tunnista!]

13.11 Esko Kiviranta kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maatalouden ulkomaisen työvoiman saanti on taas ensi keväänä ja kesänä ratkaisevan tärkeää. Viime keväänä nyt ei mennyt erityisen hyvin tämä asia, tosin tilannekin oli vaikea ja osittain meistä riippumaton, myöskin siitä johtuen, että ulkomailta tuli ongelmia tähän asiaan väliaikaisesti.

Mutta nyt on parempi mahdollisuus suunnitella. Tuntuu, että yleinen käsitys ainakin maaseudulla on se, että Maahanmuuttoviraston, Migrin, toiminta on jonkin verran jähmeää. Sitä voisi ehkä hiukan piristää. Ja toinen asia on se, että täällä on ollut sellaisia ulkomaisia työntekijöitä, jotka tulevat vuosi toisensa jälkeen Suomeen. Eikö heidän lupame-

Budjetin alikohta PTK 167/2020 vp

nettelyään voisi joustavoittaa? Kysyn tätä ministeri Haataiselta, [Puhemies koputtaa] joka vastaa myös näistä työvoima-asioista.

13.12 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Kauma nosti hyvän kysymyksen esille. Kun tästä putkesta puhutaan, niin täytyy nyt tässäkin sanoa, että yrittäjien omien selvitysten ja kyselyiden mukaan työttömyysputkea ja sen säilyttämistä kannatti yli 50 prosenttia vastaajista. [Ben Zyskowicz: Se on molempien etu!]

Mutta kun edellisellä kerralla oli mahdollisuus ministeri Lintilältä kysyä, kuinka tässä vaiheessa ollaan otettu huomioon, että myös korona luo uutta liiketoimintaa ja ne yritykset kasvavat, niin hieman ylimielisen vastauksen annoitte silloin viimeksi, ja nyt kysyisin: onko mahdollista, että nyt katsottaisiin, kuinka me voimme paremmin saada ensimmäisen vieraan työntekijän palkkaamisen mahdollistamisen yrityksiin? Siinä varmasti tulee juuri näitten sosiaalimaksujen ja veroluonteisten maksujen porrastaminen, ja jos se ensimmäisenä vuonna olisi vain vähän, [Puhemies koputtaa] niin se madaltaisi kynnyksiä.

13.14 Anders Norrback r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Kommunförsök, nordiska modellen, och vi har gjort en stimulering av ekonomin under det här året som är sällan skådad. Det här har räddat många arbetsplatser, och vi diskuterar väldigt mycket här nu hur vi ska få mer folk i arbete och så vidare.

Arvoisa puhemies! Meille on kuitenkin tulossa myös toinen ongelma: kun talous elpyy, niin me tulemme saamaan alueellisesti ja alakohtaisesti työvoimapulaa, ja tämä voi jarruttaa meidän kehitystä. Minä haluaisin mielellään kuulla molempien ministerien kommenttia siihen, miten tähän reagoidaan. — Kiitos.

13.14 Kim Berg sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On erittäin tärkeätä, että hallitus valmistelee elpymissuunnitelman rinnalle myös uusiutuvan teollisuuden strategian vuoden 21 kehysriihen mennessä. Esimerkiksi kivihiiltä korvaaville energiainvestoinneille myönnetään investointitukea 60 miljoonaa euroa. Tämä tukee merkittäväällä tavalla Suomen hiilineutraalisuustavoitetta, koska kaukolämmön tuotannon päästöistä lähes 40 prosenttia tulee kivihiiilestä ja Suomen koko energiasektorin kasvihuonepäästöistä kivihiiilen osuus on 12 prosenttia. Ensimmäiset päätökset investointituesta tehtiin hiljattain, ja tukea myönnettiin neljälle hankkeelle lähes 8 miljoonaa euroa. Nämä tuetut hankkeet ovat osa laajempia suunnitelmia, joilla muun muassa Vaasassa siirrytään nopeutetulla aikataululla pois kivihiiilen käytöstä.

Arvoisa puhemies! Nyt ei ole aika laittaa päästötavoitteita hyllylle vaan tukea yrityksiä uudessa ilmastoystävällisessä kasvupolitiikassa, teknologioiden kehittämisessä ja ennen kaikkea niiden saamisessa maailmanmarkkinoille.

13.15 Sheikki Laakso ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tosiaankin työllisyysuimet vähän puuttuvat hallituksen tavoitteista. Koko ajan tavoite kyllä kasvaa, mutta samaan aikaan, joka kerta kun siitä uutisoidaan, se myös katoaa johonkin hamaan horisonttiin. Meillä työssäkäynti kuitenkin koko ajan kallistuu, kilpailukyky heikkenee, samalla yritysten mahdollisuudet työllistää koko ajan heikkenevät, ja työvoimapalveluun satsaaminen ei välttämättä tuo automaattisesti mitään lisäarvoa siinä mielessä, että siihen pitää olla työpaikkoja. Jos me haetutamme ihmisiä sinne TE-toimiston palveluihin hakemaan ja nyt

Budjetin alikohta PTK 167/2020 vp

kymmenen ihmistä hakee yhtä työpaikkaa, mutta jatkossa sata TE-palvelutoimiston asiakasta hakee sitä samaa työpaikkaa, [Puhemies koputtaa] niin millä tavalla se työllisyys paranee? Ei millään tavalla.

13.17 Heikki Vestman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomalaisten kuluttajien ja yrittäjien tilannetta voi auttaa tässä talouskriisin keskellä muutenkin kuin valtion budjetin kautta. Kuten tiedetään, sähkön siirtohinnot ovat nousseet kohtuuttomasti ja osin perusteetta. Tuottoprosenttia pitää alentaa, ja sen pitää perustua oikeisiin pääomarakenteisiin sekä sähköverkkoon sitoutuneeseen pääomaan, ei fiktion.

Kokoomuksen siirtohintaleikkuri, joka alentaisi tuottoa jopa puoli miljardia euroa ja jota asiantuntijaprofessorit tukevat, on ollut hallituksen käytössä nyt puoli vuotta. Tänä aikana hallitus on lykännyt omaa esitystään kolmesti. Ministeri Lintilä, lupasitte täällä viimeksi lokakuussa, että marraskuun alussa tulee esitys eduskuntaan. Jokainen lykätty päivä tarkoittaa, että verkossa siirtyä paitsi sähköä myös euroja kuluttajien lompakosta verkkoyhtiöille. Milloin tuote esityksen eduskuntaan, ja jos ette aio tuoda, niin tukevatko hallituspuolueet sitä, että kokoomuksen lakialoitetta ja kansalaisaloitetta [Puhemies koputtaa] aletaan kunnolla käsitellä täällä?

13.18 Juha Pylväs kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On hyvä, että hallitus on hyvin voimakkaasti ottanut kantaa biokaasuun uusiutuvana energiamuotona ja on momentille laitettu joskin vaatimaton määräraha infrastruktuurin rakentamiseen ja kehittämiseen mutta on kuitenkin laitettu, että pystytään tätä kaasun jakeluverkon infrastruktuuria kehittämään eteenpäin.

Hallitusohjelmaan on kirjattu Suomeen vuonna 2022 laadittava biokaasuohjelma Suomen elinvoiman kehittämiseksi ja ilmastotavoitteisiin pääsemiseksi. Kysyisinkin ministeriltä: missä vaiheessa tämä biokaasuohjelman laadinta on, ja onko siellä semmoisia eväitä ja toimenpiteitä, joilla tätä biokaasua saadaan aidosti liikkeelle tässä Suomenmaassa?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Otetaan vielä edustaja Mäkinen, ja sen jälkeen annetaan ministereille mahdollisuus vastata.

13.19 Riitta Mäkinen sd (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Viennin uusi kasvupotentiaali todella liittyy vastuulliseen ja kestävästä kehitystä tukevaan liiketoimintaan sekä digitaalisen murroksen tuomiin mahdollisuuksiin. Tiedämme, että globaali kysyntä näiden osalta on todella vahva, ja nyt on äärimmäisen tärkeää, että Suomi koronan jälkeen on todella iskussa ja olemme tässä kilvassa sitten mukana. Viennin ja kansainvälisen kasvun ohjelmaa on vietävä nyt voimalla eteenpäin. Business Finlandilla on tässä kokonaisuudessa todella merkittävä rooli, sen rahoitus on mittava, ja kuten tässä jo aikaisemminkin asiaa sivuttiin, niin on todella tärkeää, että myös tämän toiminnan vaikuttavuutta ja tuloksellisuutta aika ajoin arvioidaan. Business Finlandhan syntyi, kun Finpro ja Tekes yhdistettiin.

Kysyisin tässä vaiheessa ministeri Lintilältä, oletteko te tyytyväinen tähän tehtyyn uudistukseen ja millä tavalla niihin ongelmiin voitaisiin vastata, joita nyt kuitenkin on. [Puhemies koputtaa] Kentällä on paljon yrityksiä, jotka kokevat, että he eivät saa tätä tarvitsemaansa palvelua.

Budjetin alikohta PTK 167/2020 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Aloitetaan ministeri Haataisesta, 3 minuuttia.

13.20 Työministeri Tuula Haatainen: Arvoisa herra puhemies! Täällä nousi ihan asiallisia kysymyksiä ja hyviä havaintoja.

Täällä kysyttiin nyt ensinnäkin tästä ikääntyneiden työllisyyden parantamisesta ja tästä hallituksen neuvottelutilanteesta. Tämä ratkaisu on neuvottelussa, ja se tullaan tekemään tämän vuoden loppuun mennessä. Etsitään tietenkin ratkaisua, jossa ikääntyneiden työllisyyttä ja työmarkkina-asemaa pystytään vahvistamaan ja työllisyyttä pystytään vahvistamaan. Tämä kokonaisuus on nyt näiden työmarkkinajärjestöjen kariutuneitten neuvottelujen jälkeen hallituksen selvitettävänä, ja siitä tullaan ratkaisu tekemään.

Sitten täällä myös puhuttiin paljon koulutuksen merkityksestä. Se on juuri näin, hallitus satsaa paljon koulutukseen, eri tavoin. Edustaja Filatov nosti esiin aikuiskoulutuksen, jatkuvan oppimisen. Elinikäisen oppimisen parlamentaarinen työ on valmistunut ja lähdössä lausuntokierrokselle, ja siinä on merkittäviä esityksiä. Se on todella tärkeää tämän työllisyysasteenkin ja työssä selviytymisen, työpaikkojen säilymisen kannalta.

Sitten täällä kysyttiin, mitä tämä TE-palveluiden vahvistaminen auttaa tilanteessa, jossa työttömyys kasvaa. Minä ymmärrän tämän tuskan, itsekin kannan sitä tuskaa, että mistä syntyy uutta työtä ja toimintaa. Siihen hallitus keskittyy nyt myös sitä kautta, että tämän koronan seurauksena yritysten vaikeuksiin vastataan tukemalla yrityksiä, että ne selviytyvät tämän kriisin ylitse, ja siitä ministeri Lintilä varmasti vastaa. Ja sitten etsitään myös sitä tiekarttaa ulos tästä, jolla pystytään luomaan uutta, uutta työtä ja toimeliaisuutta. Sitä kauttahan ne työpaikat syntyvät. Työllisyyspolitiikalla pyritään varmistamaan sitä, että osaaavaa työvoimaa on käytettävissä niihin yrityksiin, jotka tarvitsevat työtä — meillä tälläkin hetkellä on yrityksiä, jotka tarvitsevat osaajia — ja siihen erin keinoin nyt sitten vastataan.

Sitten täällä kuntakokeiluista kannettiin huolta. Se on ihan tarkassa seurannassa, ja on todella tärkeää nyt, että näiden ryhmien, jotka sinne siirtyvät, palveluista vastataan, ja siinä meillä ministeriössä on hyvä yhteistyö kuntien kanssa.

Sitten edustajat Essayah ja Kiviranta kantoivat huolta kausityöntekijöistä. Tästä on tulossa hallituksen esitys eduskunnalle huomenna, ja siinä nyt tullaan sitten joustavoittamaan tätä järjestelmää niin, että työnantajalta toiselle vaihtaminen helpottuu. Eli siirrytään takaisin samaan vanhaan malliin, joka viime hallituskaudella muutettiin juuri tämän kausityödirektiivin implementoinnin yhteydessä tällaiseen huonommin toimivaan, jäykempään systeemiin, eli palataan parempaan systeemiin.

Edustaja Ranne kysyi Ura-järjestelmän kuntoon laittamisesta ja tietopalvelujen kuntoon laittamisesta. Näihin juuri nyt satsataan. Se on iso asia, jotta me pystymme nyt saamaan [Puhemies koputtaa] joustavat, kunnolliset palvelut, että nämä digitaaliset palvelut myös toimivat.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ministeri Lintilä, myös 3 minuuttia.

13.23 Elinkeinoministeri Mika Lintilä: Arvoisa herra puhemies! Nopeasti:

Ensinnä edustaja Kososelle — kustannustuki kolmonen: Joo, se on valmistelussa jo, mutta auki on esimerkiksi se, mikä tulee olemaan vertailujakso. Eli sitä täytyy pohtia vielä, mutta se on jo valmistelussa. Yksinyrittäjän tuki on valmistelussa, eli on tulossa.

Sankelolle — turpeesta: Erittäin vaikea kysymys. Allekirjoitan täysin tämän, että me tarvitsemme sitä seospolttoon, me tarvitsemme sitä kuivikkeena, me tarvitsemme sitä kas-

Budjetin alikohta PTK 167/2020 vp

vuun ja myös sitten huoltovarmuustekijänä. Eli kyllä meillä jatkossakin tulee olemaan turvetta, mutta se, mikä on se tapa, jolla me saamme pidettyä sen kansallisesti sillä tasolla, että se on taloudellisesti järkevää, tulee varmasti olemaan kysymys.

Edustaja Puistolle — innovaatiopuolen merkityksestä: Erittäin tärkeä kysymys, ja eräs asia, johon olen kiinnittänyt huomioni ja josta olen erittäin huolestunut, on se, että meillä tulee historiallisen vähän patentteja tällä hetkellä. Kun jokainen tietää, että tämän päivän patentilla tehdään tili 20 vuoden päästä, niin tämä tilanne 20 vuoden päästä tulee olemaan jo hyvin vaikea, ja sen takia haluaisin kovinkin sinne lisää. Mitä nyt on tehty sitten näitten uusien lisäämiseksi? Mainitsitte itse tämän kvanttietokoneen, se on erittäin mielenkiintoinen, se kiinnosti maailmalla kovasti. Ja nyt viimeisimpänä olen laittanut sitten liikkeelle Tekoäly 4.0:n, eli, sanotaanko, yrityksen kykyä käyttää tekoälyä hyödykseen tullaan nostamaan tämän kautta.

Edustaja Kauma kysyi carry back -järjestelmästä nimenomaan tapahtuma-alalla. Minä en hirveästi lähtisi meidän verojärjestelmäämme koskemaan. Meillä on suhteellisen hyvä verojärjestelmä. Tietysti carry backissa on tietyllä tavalla takautuvuutta olemassa, jos ajattelee, että tämän vuoden tappiot saadaan edellisten voitoista vähentää. Ja minä en ole ollekaan varma, onko tapahtumapuolella niin paljon niitä voittoja tullutkaan. Nyt meillä on tällä hetkellä valmistelussa tapahtumapuolen suora tukeminen, ja sitä tullaan tekemään.

Edustaja Strand elpymisrahastosta: Kyllä tärkeintä on kilpailukyyn nosto. Tänä aikana meidän pitää nostaa meidän kilpailukykyämme. Sitä tekevät meidän muut verrokkimaamme. Tällaiset kumppanuuskokeilut, veturiyritykset ovat äärettömän tärkeitä. Edustaja Strand tietää hyvin vaasalaisena, mitä siellä ovat veturiyritykset saaneet aikaiseksi.

Mäkynen kysyi BF:stä. Totta, se on kolme vuotta toiminut, ja sen takia olen laittanut nyt liikkeelle BF:n ulkopuolisen arvioinnin, eli tulee ulkopuolinen arvioija, joka arvioi sen toiminnan.

Myllykoskelle ensimmäisen vieraan palkkaamisesta: Meillä on rekrytointikokeilu, sitä edistetään. Yrittäjyysstrategiassa se on myös mukana.

Vestman sähkönsiirrosta, että milloin tulee: Se tulee tammikuussa. Se on valmiina tällä hetkellä ja annetaan eduskunnalle tammikuussa. [Puhemies koputtaa]

Vastaan loppuihin seuraavassa puheenvuorossa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitokset ministereille, ja nyt hetken aikaa vielä jatketaan debattia.

13.27 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia ministerille tuosta turvestauksesta. Minun mielestäni se oli hyvä. Täytyy vain se määrä arvioida, mitä Suomi todella tarvitsee.

Sen verran tartun vielä tuohon edustaja Hoskosen hyvään turvepuheeseen, että kun äkkiä itse laskin päässäni, paljonko oikeasti tarvitaan rekkoja kuljettamaan haketta, koska siellä kulkee ilmaa, niin teoreettisesti ottaen kaikki kivihiili ja turve, mitä Suomessa käytetään, vaatisi 40 miljoonaa kuutiota haketta, ja se tarkoittaisi 300 000:ta hakerekkaa. [Hannu Hoskosen välihuuto] Totta kai tämä on teoreettinen laskelma, mutta kysynkin ministeriltä: Näistä päästöistä puhutaan paljon, kun tehdään tämmöisiä transaktioita, ja sitten yhtäkkiä lasketaan, että näin paljon vähenevät päästöt, kun lopetetaan turpeenpoltto. Onko siinä otettu huomioon tämä massiivinen rekkaliikenne, joka tietenkin päästöjä tuo, ja mikä se nettovaikutus on? Pitäisihän näitä poliittisia päätöksiä tehtäessä arvioida se koko ketju,

Budjetin alikohta PTK 167/2020 vp

mitä aiheutetaan, loppuun saakka. Silloin voidaan sitten tehdä lopputulema ja päätös siitä, mitä kannattaa järkevästi tehdä.

13.28 Ari Koponen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tosiaan turveyrittäjien hätä on todellinen. Miten heille korvataan hallituksen aiheuttama taloudellinen katastrofi? Tällainen hallitsematon kertaromahdus on täysin kestävä. Turveyrittäjän ei kannata nostaa pelkästään kasvu- ja kuiviketurvetta, jos nyt energiaksi käytettävällä turpeella ei löydy markkinaa. On puhuttu, että yli 80 prosenttia kasvihuoneyrittäjistä on ilmoittanut, että tuotanto loppuu, jos ei kasvuturvetta saa tai jos siitä tulee liian kallista. Ministeri Lintilä, mitä sanotte näille ihmisille?

Pitää myös muistaa, että koko hallitusohjelma nojaa työllisyyteen, mutta nyt näitä yksityisen puolen työpaikkoja vain tuntuu häviävän, ja nämä työpaikat ovat myös mitä parasta ennaltaehkäisevää toimintaa mielen ongelmiin, mistä täällä on tänäänkin puhuttu.

Ministeri Haatainen mainitsi tuon jatkuvan oppimisen. Siinä on toki kauniita ylätasen sanoja, mutta kyllä konkretia on vielä kaukana.

13.29 Eeva Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan nostaa tähän keskusteluun tärkeän asian, joka linkittyy tiiviisti niin kasvuun ja työllisyyteen kuin vaikkapa huoltovarmuuteen ja suomalaisten turvallisuuteen, nimittäin kotimaisen omistajuuden edistämisen. Keskustan tavoitteena on, että yritykset voivat kasvaa ja työllistää yhä enemmän eri puolilla Suomea. Kotimainen omistaja on monesti hyvin pitkäjänteinen ja investoi todennäköisesti jatkossakin Suomeen, mikä sitten puolestaan synnyttää taas uutta työtä, kasvua ja vaurautta ja hyvinvointia koko maahan. Ja kuten tämä vuosi on osoittanut, tällä teemalla on myös suora linkki huoltovarmuuteen ja turvallisuuteen. Eli kaiken kaikkiaan erittäin tärkeä kysymys. No nyt valmistelussa on kotimaisen omistajuuden ohjelma, ja odotammekin sieltä kunnianhimoisia esityksiä, ja kysymykseni kuuluu: mitä hallitus tekee kotimaisen omistajuuden edistämiseksi?

13.30 Johannes Yrttiaho vas (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Näitä yritystukimiljardeja ei täällä juuri kukaan tunnu kritisoivan. Aihetta kuitenkin olisi. Kritiikki, jota esitetään, kohdistetaan yleensä siihen, mitkä alat saavat tukea tai minkä kokoiset yritykset saavat tukea. Nämä ovat sinänsä ihan aiheellisia kritiikkejä, mutta minusta olennaisempaa olisi pohtia, miksi näitä yritystukia ei ole kohdistettu varsinaisesti työllistämiseen, vaikka siitä puhutaan. Yrityksillehän ei ole asetettu minkäänlaista velvollisuutta työllistää näitten tukien vastineeksi. Ainoastaan ravintolatuessa tällainen pieni elementti on ollut. Päinvastoin valtio on helpottanut esimerkiksi lomautuksia nyt tämän kuluneen vuoden aikana. Minun silmääni tällainen yritysten tukeminen vaikuttaa varsin tehottomalta työpaikkojen säilyttämisen ja työllisyysasteen näkökulmasta.

Toinen ongelma on ollut, [Puhemies koputtaa] että näitä yritystukia saavien yritysten osingonmaksua ei ole rajoitettu, jolloin nämä tuet ovat voineet valua omistajien taskuun. [Puhemies: Nyt aika on täynnä, edustaja!] Tähän Lintilälle kysymys: miksi näin on toimitettu?

13.32 Seppo Eskelinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työllisyys on kokonaisuus, ja oppositio on kyllä yllättänyt vaisuudellaan: ei ole yhtä normaalia, terävää hallituksen kehumista työllisyyspolitiikan osalta kuin normaalisti. Ehkä on tajuttu tämä tilan-

Budjetin alikohta PTK 167/2020 vp

ne. Minusta hallitus on hoitanut asian hyvin, ja työllisyyden tärkein toimenpide on ollut nyt saada Suomen pyörät pyörimään. Yli 3 miljardia on laitettu tukea, jotta meidän pk-yritysten suomalaiset työpaikat säilyvät, ja siinä on onnistuttu kohtuu hyvin.

Toinen iso työllistämistoimenpide on minun mielestäni se, että hallitus on isolla infra-paketilla nyt sitten liikenteessä, niin talousarviossa kuin tuleville vuosille. Pelkästään Joensuun ratapiha: työllisyysvaikutus tuhat henkilötyövuotta — tuhat henkilötyövuotta, kolme vuotta. Ja näitä kohteita on laajasti ympäri Suomea. Rakentamisen työllisyys samoin kuin kuntatalouden tukeminen on minusta iso työllisyystoimenpide, jolla sitten kunnat edelleen pystyvät kohtuutarpeellisia investointeja viemään eteenpäin.

Neljäs työkalu on sitten [Puhemies koputtaa] tämä kevään elvytyspaketti, jossa maakunnissa on pitkiä listoja tärkeitä investointeja, [Puhemies: Ja nyt on aika täynnä!] joilla saadaan sitten uusia työpaikkoja.

13.33 Minna Reijonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisat ministerit! On tärkeää, että työ ja työntekijä kohtaavat toisensa. Onko nyt mietitty sitä, kun etsitään työpaikkoja työntekijöille, miten se parhaiten onnistuisi? Ja kun otetaan se ensimmäinen työntekijä töihin, niin onko verohelpotuksia mietitty just tämän ensimmäisen työntekijän työllistämisen osalta? Minulla on monta tuttavaa, jotka ovat käyneet oppisopimuskoulutuksen. He ovat olleet oikein tyytyväisiä, ja työnantaja on myös ollut tyytyväinen näihin tuloksiin. Mitä aiotte tehdä tälle, elikkä onko tähän oppisopimuskoulutukseen tulossa minkälaista kehittämistä?

13.34 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hyvät ministerit! Tässä budjetissa esitellään Kestävä matkailu 2030 -ohjelmaa, jossa on paljon hyviä elementtejä, jotka katsovat kauas tulevaisuuteen, muun muassa sähköinen lentoliikenne ja monta muuta. Nyt tämä akuutti tilanne, jonka hoidosta haluan kyllä ministeri Lintilää myös kiittää siinä, että olette moniin kysymyksiin aktiivisesti tarttunut, edelleen kaipaa kyllä toimenpiteitä, että me saamme Lapin-matkailun pelastettua yli tämän talven — mutta sitten osana sitä esimerkiksi tapahtuma-alan, musiikkialan ja monet muut, joiden tilauskirjat ovat tyhjentyneet. Minkälaisia toimenpiteitä ja viestiä teillä heille nyt on, että tämän vaikean talven yli tästä onnistuttaisiin pääsemään?

Ja sitten työllisyyskysymys. Otan yhden kysymyksen ministeri Haataiselle: oletteko valmiita hallituksen toimesta toteuttamaan paikallisen sopimisen, sillä näyttää siltä, [Puhemies koputtaa] että sekään ei kolmikantaisesti tule onnistumaan?

13.35 Pasi Kivisaari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tiedämme, että epidemian aikana irtisanomiset ja lomautukset ovat lisääntyneet merkittävästi. Ne ovat myös kohdistuneet hyvin eri tavoin eri sektoreille. Myös kunnioitettu valtiovarainvaliokunta toteaa mietinnössään, että erityisesti naisten työllisyys on heikentynyt enemmän kuin miesten, koska kriisissä suhteellisesti eniten kärsinyt sektori eli palvelusektori on hyvin naisvaltainen. Olisin kysynyt ministeri Haataiselta: onko hallitus arvioinut kriisin vaikutuksia eri sukupuolten työllisyysasteeseen, ja mitä hallitus on tehnyt tai on tekemässä naisten työllisyyden edistämiseksi?

13.36 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Edustaja Kalli kysyi hyvän kysymyksen suomalaisesta omistajuudesta. Ja kun sitä pohtii, niin tietenkin on

Budjetin alikohta PTK 167/2020 vp

oleellista, että varmistetaan, että verotus on sellaista, että yrityksiin kannattaa sijoittaa; että voi olettaa, että yrityksestä saa tuotto niin ettei esimerkiksi kiinteään omaisuuteen, kuten kiinteistöihin, sijoittaminen olisi kohtuuttoman paljon edullisempaa.

Edustaja Strand ja Puisto toivat tähän työllisyyskysymykseen liittyen esille kysynnän tarpeellisuuden. Mutta toki työvoiman tarjontakin on oleellista, ja siihen keskusteluun liittyvät väijäämättä myöskin sosiaalituet ja se, miten työn kannustimia katsotaan. Eli kyllä tässä pitää molempia puolia katsoa. Pitää molemmat puolet saada balanssiin, ja se on oleellista niin huonoina kuin hyvinä aikoina suhdanteista riippumatta.

Sankelo puhui turpeesta, ja toki on tarvetta katsoa eteenpäin. Mutta pitää tietenkin katsoa, että tämä tilanne saadaan hoidettua niin, että kasvuturvettakin riittää. [Puhemies koputtaa] Kysyisin: Miten aiotaan nyt tukea tätä siirtymää? Onko joitain konkreettisia [Puhemies: Aika täynnä!] ehdotuksia?

13.37 Matias Mäkynen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa on useampaan kertaan mainittu kustannustuki ja se, miten yrityksiä on autettu pysymään pystyssä ja ylittämään kriisi. Siitä iso kiitos ministerille, että tämä toinen kustannustukikierros on vihdoinkin lähdössä käyntiin. Varmasti kolmaskin kierros ensi vuonna vielä tarvitaan, ja siihen on hyvä varautua jo ennakolta. Nyt kuitenkin keskustelua käydään siitä, mitkä alat tosiaan jäävät tämän ulkopuolelle, miten esimerkiksi tapahtuma-alaa pystytään tukemaan. Haluaisin kysyä: onko jo tällä toisella kierroksella mahdollista toteuttaa kustannustuen toimeenpano sillä tavalla, että myös esimerkiksi tapahtuma-alan yritykset voisivat hyötyä siitä? — Kiitoksia.

13.38 Anna-Kaisa Ikonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen tki-investoinnit tulisi saada 4 prosenttiin bruttokansantuotteesta. Kokoomus on tästä syystä esittänyt omassa vaihtoehtobudjetissaan niihin 100:aa miljoonaa euroa, ja ajatus on se, että näin tehtäisiin joka vuosi kymmenen vuoden ajan.

TEMin pääluokkaan on tässä esitetty tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan määrärahan kasvua 218 miljoonaa euroa kuluvaan vuoteen verrattuna ja lisäksi lainojen osalta tutkimus- ja innovaatiotoimintaan varataan 125 miljoonaa euroa kuluvaan vuoteen enemmän. Kuitenkin, kun katsotaan vähän tarkemmin, näyttää siltä, että nämä tuet tässä tilanteessa ohjautuvat valtaosin koronaepidemiasta johtuvien hankkeiden maksatuksiin. Eli voidaan vetää johtopäätös, että tki-panostukset eivät käytännössä kasva kuluvaan vuoteen verrattuna. Kysyisin: Missä on hallituksen kunnianhimo tässä? Miten me pääsemme kohti tätä 4 prosentin bkt-tavoitetta tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukemisessa? Tässä nimittäin eivät pelkät tiekartat [Puhemies koputtaa] auta.

13.39 Jouni Ovaska kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Meillä oli vuosina 2017—2020 hieno työllisyysasteen nousu, joka tietysti oli viime hallituksen ansiota osaltaan, ja uusia työpaikkoja syntyi. Täällä edustaja Koponen sanoi, että uusia työpaikkoja ei meinaa syntyä, mutta kyllä niitä on syntynyt, erityisesti tietysti asiantuntijatehtäviin ja yksityiselle sote-puolelle ja viestintäalalle. Sitten iski tämä korona, ja nyt pitää päästä nopeasti tämän jälkeen taas kasvun tielle. Meillä on yrityksiä, jotka tarvitsevat sitä osaavaa työvoimaa ulkomailta, ja tiedän, että hallitus on tähän puuttunut, mutta vielä peräänkuulutan kunnianhimoa myös siellä, koska meidän kilpailemme globaaleilla markkinoilla, kilpailemme niin eurooppalaisella tasolla kuin sitten laajemminkin. Lupia pitäisi

Budjetin alikohta PTK 167/2020 vp

pystyä nopeammin käsittelemään, myöskin jatkolupia, ja byrokratiaa purkamaan ja toisaalta tarveharkintaa vähentämään, että saadaan työntekijöitä.

Mutta sitten vielä yksi kysymys, mistä ei ole puhuttu, on brexit. Mitä TEMin osalta on tehty siihen liittyen, jos meillä on sopimukseton ero muutaman viikon päästä?

13.40 Rami Lehto ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus puhuu kauniisti, kuinka he kiinnittävät huomiota yli 55-vuotiaitten työllistymiseen, mutta samaan aikaan kumminkin työllisyyden kuntakokeilussa heidät on unohdettu. Elikkä työllisyyden kuntakokeiluun, näihin kuntien työllistämistoimiin, pääsevät mukaan esimerkiksi kaikki maahanmuuttajat, jotka jäävät työttömäksi — heti pääsevät niihin. Mutta sitten yli 55-vuotias suomalainen duunari pääsee kuntien työllistämistoimiin mukaan käytännössä vasta, kun hänestä tulee pitkäaikaistyötön. Että tällainen ristiriita on hallituksen puheissa.

No, tämä työllisyyden kuntakokeilu on muutenkin tehty todella kiireellä, ja siinä on ollut monia ongelmia. Ja nythän sen aloitusta joudutaan sitten vielä siirtämään kahdella kuukaudella. Kunnat ovat olleet koko syksyn epätietoisuudessa siitä, mitä tapahtuu ja mitä rahoja tulee, ja nyt hallitus on sitten vielä venyttänyt tätä aloitusta. Kunnat ovat kumminkin vuokranneet tai järjestäneet tiloja ja palkanneet henkilökuntaa, [Puhemies koputtaa] ja tästä tulee kustannuksia. Nyt hallitus ei ole korvaamassa näitä kaikkia [Puhemies: Ja nyt aika on täynnä!] kustannuksia kunnille. Voisiko hallitus tehdä tämän, että kunnille korvattaisiin?

13.42 Anna Kontula vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on pohdittu sosiaaliturvaleikkausten työllisyysvaikutuksia. No, tilannehan on se, että suorat vaikutukset on melko helppo havaita, ja niitä todellakin on, mutta ongelma syntyy siitä, että sosiaaliturvan leikkauksilla on talouteen aina myös epäsuoria vaikutuksia, joita on huomattavasti vaikeampi havaita, saati arvioida, kuten esimerkiksi hystereesi taikka luottamus pääoman tai koulutuspääoman rapistuminen. Me tiedämme, että sosiaaliturvan leikkauksilla voidaan parantaa työllisyyttä. Niissä maissa, joissa sosiaaliturvaa ei ole lainkaan, jopa pikukulapset ovat töissä, mutta samaan aikaan ne eivät ole maita, joista meidän kannattaa ottaa mallia.

Eläkeputki on tässä suhteessa pikkuisen poikkeus sen takia, että siinä työllisyysvaikutusten oletetaan osin syntyvän siitä, että ikäsyrintä työmarkkinoilla vähenee eli ikäänntyneitä ihmisiä ei potkita niin helposti pois työpaikoilta ensimmäisissä yt-neuvotteluissa, kun siellä ei ole sitä eläkeputkea odottamassa.

13.43 Janne Sankelo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Hoskosen metsäpoliittinen linja vaikuttaa järkevältä. Kehotan hallituspuolueitten edustajia kuuntelemaan häntä monissa muissakin asioissa.

Kokonaisuuden näkeminen on energiapolitiikassa ja metsäpolitiikassa tärkeää. Se, joka huutaa Twitterissä koviten, ei välttämättä ole oikeassa — eikä yleensä olekaan.

Yleensä ajatellaan, että Suomessa puuta riittää moneen tarkoitukseen. Metsät kasvavat tällä hetkellä paremmin kuin koskaan, 105 miljoonaa kuutiota vuodessa, käyttö noin 75 miljoonaa kuutiota. Elon laskuopilla ajateltuna puuta pitäisi riittää monenlaisiin eri kohteisiin, mutta puun käyttö on erilaista eri puolilla Suomea, puun energiakäyttö kasvaa tämän turvepääatöksen tai turpeen käytön vähenemisen johdosta, [Puhemies koputtaa] hölmö hak-

Budjetin alikohta PTK 167/2020 vp

keen tuonti kasvaa. Miten tämä kokonaisuus [Puhemies: Aika on nyt täynnä!] aiotaan hallituksessa ratkaista?

13.44 Arto Pirttilahti kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä on käyty hyvää keskustelua. Kun katsoin tätä oppositionkin muutosesitysluetteloa, niin tässä hän taidetaan olla ihan herttaisen yksimielisiä. Ainakaan tällä TEMin pääluokalla ei ole liian vähän rahaa, vaan tässäkin monet esitykset lisäävät TEMin osa-alueen panoksia. Ainoastaan siinä taitaa näissä 32 esityksessä olla eroa, että pikkusen perussuomalaiset nipistäisivät näistä työllisyystoimenpiteistä ulkomailta tulevilta. Eli varmaan hyvin yksimielisiä ollaan täällä, ja myös nämä lausumat vahvistavat jo nykyistä hallitusohjelmaa tai sitten kirittävät sitä. Tämä on aivan erinomainen asia.

Vielä tuohon Sankelon puheenvuoroon metsäpuolesta: Aivan samaa mieltä asiassa. Meillä varmaan metsien kasvu näitten hoitotoimenpiteitten osalta nousee vielä 150 miljoonaan kuutioon, ja sitä kautta se tuo meille lisää työllisyyttä myös siellä korjuupäässä ja varsinkin, jos hoidetaan nämä [Puhemies koputtaa] yli miljoonan hehtaarin rästit kuntoon.

13.45 Sakari Puisto ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysyisin työministeriltä tästä kotouttamispuolesta, jossa on paljon erilaista puhetta, valtion kotouttamisohjelmaa, kotouttamisen toimintasuunnitelmaa ja niin edespäin. Voisitteko te tehdä myös ihan näillä kovilla luvuilla enemmän tarkastelua siitä, mitä siellä tapahtuu, siis työllistymisestä ja koulutuksesta ja erilaisten kustannusten vaikuttavuudesta ja muusta? Se olisi hyvin tarpeen. Tällä sektorilla sitä ei ole kovin paljon tehty.

Nostaisin myös esiin tällaisen selvityksen tarpeen varsinkin näillä haastavimmilla maa-hanmuuttajaryhmillä, että kuinka monta sukupolvea kestää sopeutumisessa ja työllistymisessä. Esimerkiksi Englannissa — luin yhden uutisen — Karibialta tulleista nyt neljäs sukupolvi alkaa päästä suurin piirtein samoilta tasoille kuin kantaväestö — työttömyysluvut ovat vielä korkeammat, ja työllistymisaste on vielä heikompi, mutta kutakuinkin — ja viidennestä sukupolvesta voi tulla parempi. Tämä kysymys olisi hyvin tärkeä, kun puhutaan taloudellisesta huoltosuhteesta ja sen kehittymisestä. — Kiitos.

13.47 Ilmari Nurminen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Itsekin vielä kysyisin musiikkialasta ja tapahtuma-alasta. Olen itse eduskunnan musiikkiverkoston puheenjohtaja, ja me olemme olleet aktiivisesti yhteydessä ministeriöön. Tästä kustannustuesta on paljon täällä puhuttu, ja ymmärtääkseni se vaatisi lakimuutoksia ja on hyvin hankalaa, miten tämä palvelisi tätä alaa paremmin. Siinä mielessä tämä oli äärettömän tärkeä viesti, että on valmistelussa jotain muuta, suoraa tukea. Ehkä vielä kysyisin: mitä siellä on, ja koska sieltä on tulossa? Ala on hyvin isossa kriisissä, ja siellä tarvitaan nopeita toimia. Tiedän, että teette varmasti parhaanne, mutta se viesti olisi tässä ajassa varmasti todella tärkeä.

Lisäksi kysyisin työministeri Haataiselta: mitä toimia hallituksella on harmaan talouden torjuntaan ja ulkomaalaisten työvoiman hyväksikäytön estämiseen? Se on tärkeä aihe, ja kuulisin siitä mieluusti enemmän.

13.48 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ei voi olla niin, että me lopetamme jonkun elinkeinon jollakin eduskunnan päätöksellä ja seuraavana päivänä alamme puhua täällä, että otamme tukea ja alamme tukea sitä elinkeinonhaaraa —

Budjetin alikohta PTK 167/2020 vp

eihän sellaista taloutta voi pitää, kun otamme nyt jo velkaa saman verran kuin arvonlisäveron tuotto on.

Turvehomma voidaan hoitaa yksinkertaisesti huoltovarmuuslain kautta. Olen ehdottanut sitä jo monta kertaa. Otetaan se 20 miljoonaa mottia turvetta maksimissaan käyttöön, pyydetään EU:lta siihen se poikkeus, että se on päästökaupan ulkopuolella, ja pudotetaan vero nolliin, jolloin kotimainen energiapuukin käy kaupaksi. Se on sen jälkeen edullista, eikä Venäjän hake tule enää tänne silloin. Työt jäävät Suomeen, rahat jäävät Suomeen, ihmiset ovat töissä. Mutta nythän me teemme juuri päinvastoin, niin että ihmiset menevät kortistoon ja pikkuyrittäjät konkurssiin ja rahat ulkomaille. Tällä hetkellä valmistellaan turvekenttiä Venäjälle ja Baltian maihin ja Euroopasta tulee sitten muuta tavaraa. Elikkä tulemme täysin riippuvaisiksi ulkomaisesta energiasta, ja se on kamala virhe, josta Urho Kaleva Kekkonenkin aikanaan varoitti, että tällaista ei saa tehdä. Ratkaisu on olemassa. Kysymys on, halutaanko se tehdä.

13.49 Pia Kauma kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan vielä täsmentää tuota carry back -ehdotusta, minkä tein äsken: se tosiaan ei koske ainakaan omalta osaltani pelkästään tapahtuma-alaa, vaan tämä olisi sellainen yleinen, kaikille toimialoille kohdistettu, jota asiantuntijatkin ovat itse asiassa kannattaneet.

Varsinainen kysymykseni tällä kertaa liittyy yrittäjän sosiaaliturvaan, lähinnä työttömyysturvaan, joka nyt on ollut korona-aikana työmarkkinatuella mahdollinen. Kysyisin, ministeri Lintilä, teiltä: millä tavalla olette työstäneet eteenpäin tätä tulevaisuuden mallia, koska olen ymmärtänyt, että yrittäjätkään eivät itse kannata tämän nykyisen, poikkeustilan mallin eteenpäinviemistä vaan sitä, että tehtäisiin kokonaan uudenlainen ratkaisu?

Sitten, arvoisa puhemies, ministeri Haataiselle kysymys liittyen TE-keskuksiin: Totesitte äsken, että tuhat työntekijää palkataan sinne. Itseäni huolestuttavat eniten akateemiset henkilöt. Mistä asiantuntijatehtävistä ja jopa johto- ja esimiestehtävistä irtisanotut henkilöt saavat tuen?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt otetaan vielä edustajat Kosonen ja Vestman, ja sen jälkeen ministerien vastauspuheenvuorot.

13.50 Hanna Kosonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensi vuodelle on myös rahallista panostusta luvassa kansainvälisten osaajien houkutteluun, ja tämä on todella tärkeä, hyvä asia. Meillä on pullonkaulana kasvuyrityksellä monestikin se, että nämä ulkomaalaiset osaajat eivät pääse riittävän nopeasti Suomeen, lupamenettelyt ovat hitaita ja byrokraattisia, ja on todella tärkeää, että nämä ongelmat poistetaan ja siihen myös rahallisesti panostetaan, koska kilpailu näistä osaajista on kova ja se näkyy sitten myös yritysten tuloksissa.

Tässä nostettiin esiin aiemmassa keskustelussa jo kvanttietokoneet, ja on erittäin hyvä, että Suomikin siihen satsaa, VTT:n kanssa yhteistyössä yritykset sitä tekevät. Niillä pystytään ennätysmäisesti tulevaisuudessa laskemaan asioita: jopa 10 000 vuodesta voi laskuaika tipahtaa reiluun kolmeen minuuttiin. Tässä on kilpailu kanssa tietenkin kovaa, Google ja IBM ovat etunenässä. [Puhemies koputtaa] Olisin kysynyt ministeri Lintilältä: miten näet Suomen mahdollisuudet tässä kilpailussa?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt edustaja Vestman, ja sen jälkeen vastauksiin.

Budjetin alikohta PTK 167/2020 vp

13.51 Heikki Vestman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun tehdään siirtymää kohti fossiilitonta energiantuotantoa, ajetaan alas kivihiilen polttoa ja turpeen polttoa, niin pitää olla äärimmäisen tarkka siinä, että on käytettävissä korvaavaa teknologiaa, puhdasta teknologiaa, eikä mitä tahansa teknologiaa vaan kustannustehokasta ja kestävää teknologiaa. Itse pahoin pelkään, että esimerkiksi näillä lämpöpumpuilla ei onnistuta välttämään sitä skenaariota, jonka edustaja Eestilä tuossa maalasi puuainesrekoista.

Suomessa on globaalia kärkeä edustava ydinen energian käyttökokemus, erittäin korkea tieteellinen ja tekninen osaaminen sekä korkea poliittinen ja sosiaalinen tuki ydinvoiman hyödyntämiselle. Maailmalla pienydinvoimateknologia kehittyy kovaa vauhtia: Yhdysvalloissa on tyyppihyväksytty jo ensimmäinen SMR-laitos. Kysynkin: miten hallitus aikoo taloudellisesti satsata siihen, että tätä teknologiaa saadaan käyttöön? Olen tehnyt tästä itse talousarvioaloitteen, 6 miljoonan euron aloitteen, [Puhemies koputtaa] jolla tällainen kansallinen ohjelma perustettaisiin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Hienoa. [Naurua] — Ja nyt ministereille puheenvuorot. — Ministeri Haatainen, noin 4 minuuttia.

13.53 Työministeri Tuula Haatainen: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Kivisaari otti esille tärkeän asian, miten eri sukupuoliin kohdistuu tämä työttömyystilanne. Korona on tietenkin heikentänyt tässä vallitsevassa tilanteessa kaikkien niiden asemaa, jotka ovat heikommassa työmarkkina-asemassa, ja nyt kun palvelusektori joutui rajoitusten piiriin ja siten tämän koronan vuoksi palveluja ei käytetty, niin se tietenkin näkyi naisvaltaisilla palvelualoilla ensimmäiseksi lomautuksina ja työttömyytenä. Mutta jos katsotaan koronaa edeltävää aikaa, niin jos me tilastolukujen valossa katsomme koko kokonaisuutta, missä me liikumme, niin — samalla puhun nyt näistä ikääntyneistä — yli 55-vuotiaitten miesten työllisyysaste oli vajaa 65 prosenttia ja naisten 68 prosenttia. Ja jos verrataan tätä Ruotsiin, joka täällä on myös mainittu puheenvuoroissa, niin tästä ikäluokasta lähes 78 prosenttia kävi töissä, eli siinä on iso ero, ja siitä syystä nyt me tarvitsemme toimenpiteitä, joilla me pystymme nostamaan sekä miesten että naisten työllisyysastetta ja keskittymään myös siihen, että kaikki pysyvät työmarkkinoilla ja pystyvät tekemään töitä eläkeikään saakka, ja tähän ratkaisuja etsitään.

Me tiedämme myös sen, että ikääntyneemmissä ikäluokissa työaikana koulutukseen osallistuminen on huomattavasti vähäisempää kuin nuoremmilla, ja siitä syystä nyt tähänkin kysymykseen on kiinnitetty huomiota. Ja se on erittäin tärkeää, että meillä on kohdennettuja toimenpiteitä, joilla me suuntaamme koulutusta myös ikääntyneille, koska heidän selviytymisensä työmarkkinoilla on kiinni siitä, että pysyy kehityksessä mukana.

Sitten edustaja Nurminen kysyi harmaan talouden toimista.

Johdollani valmisteltiin hallitukselle harmaan talouden strategia, torjuntaohjelma. Se hyväksyttiin kesällä, ja siihen suunnataan nyt 20 miljoonaa euroa. Näitä toimenpiteitä on lukuisia, siellä on eri ministeriöiden puolelta valmistelua käynnissä. Yksi semmoinen konkreettinen asia, joka on tammöisen veronkierron osalta näyttäytynyt hyvänä rakennus-alalla, on tämä verokortti. Sitä ollaan laajentamassa muun muassa telakoille, ja selvitetään myös muita aloja.

Sitten tähän liittyy myös ulkomaisen työvoiman hyväksikäyttö, ja kun ministerin työssä aloitin, niin havaitsin, että tämä on iso kysymys. Meille on pesiytynyt sellaista käytäntöä, jossa ulkomaista työvoimaa törkeällä tavalla käytetään jopa riistäen hyväksi. Tähän käyn-

Budjetin alikohta PTK 167/2020 vp

nistin selvitystyöryhmän, ja sieltä esitykset tulivat, ja huomenna tulevat nyt ensimmäiset lait, jotka tulevat tähän pureutumaan eli suitsivat ulkomaisen työvoiman hyväksikäyttöä ja joissa tullaan uhrin asemaa vahvistamaan. Ja siihen, joka syyllistyy tähän hyväksikäyttöön, eli työnantajaan, joka näin toimii, suunnataan keinoja, jolloin hän ei esimerkiksi voi rekrytoida ulkomaista työvoimaa tietyllä aikajänteellä.

Sitten täällä oli kysymyksiä myös tästä kuntakokeilusta. Kyllä tämä kuntakokeilu on täälläkin salissa ihan hyvällä yhteisymmärryksellä hyväksytty eteenpäin. Nyt sitä valmistelua tehdään, sitä johdetaan yhdessä kuntien kanssa, ja me tulemme kaikki nämä asiat käymään läpi. Minusta siinä tärkeää on se, mikä useissa puheenvuoroissa on nyt nostettu esiin, että myös seurataan tiiviisti, ja siinä meillä on seurantasysteemi olemassa, eli valtakunnallisesti seurataan, että kaikki saavat asianmukaiset palvelut. Se, miksi se viivästyi — täällä sitä kritisoitiin, itsekin pidin sitä erittäin ikävänä — oli se, että kävi ilmi, että tätä tietojärjestelmää ei oltu kyetty panemaan kuntoon, mutta siinä oli syynä se, että tämän koronalaainsäädännön johdosta jouduttiin monia asioita tekemään uudelleen tietojärjestelmissä, ja siitä syystä siellä ei ollut resurssia viedä eteenpäin sillä nopeudella sitä tietojärjestelmää kuin olisi normaalioloissa pystytty tekemään. Se aika, joka tarvittiin, oli mitoitettu normaalioloihin. Kahden kuukauden viivästymä ei tätä kaada. Kävin juuri keskustelun Kuntaliitos-
sa, ja siellä oli kuntien edustajia, ja Kuntaliittokin on tehnyt [Puhemies koputtaa] oman esityksensä, miten tätä kuntakokeilua pitäisi eteenpäin vakiinnuttaa, ja kyllä sielläkin asteittain sitä halutaan viedä eteenpäin. Eli ei tämä tähän tyssää. Se on iso hanke, ja sitä tullaan määrätietoisesti viemään eteenpäin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja ministeri Lintilä, myös noin 4 minuuttia.

13.57 Elinkeinoministeri Mika Lintilä: Arvoisa herra puhemies! Jatketaan edellisestä listasta.

Edustaja Pylväs kysyi biokaasuohjelmasta, tai biokaasusta ja sen hyödyntämisestä biokaasuohjelmaan. Tänä vuonna tuli ensimmäinen konkreettinen, joka siitä aiheutui: lisätalousarviossa 20 miljoonaa lisää, ja tarkoituksena on nimenomaan sitten parantaa niin tarjontaa kuin kysyntää.

Edustaja Eestilä kysyi, onko päästöissä huomioitu rekkaliikenne. Ei ole huomioitu. En ainakaan itse tiedä, että sitä olisi millään tavalla siellä huomioitu.

Tässä useampi edustaja — Koponen, Sankelo, Hoskonen — otti turpeen esille. Tämä on ilman muuta ongelmallinen tilanne. On koko ajan puhuttu oikeudenmukaisesta siirtymästä, mutta kyllä tästä oikeudenmukaisuus on rapissut siinä vauhdissa, jolla se on syöksynyt alaspäin, ja nyt on tietysti käytävä läpi niitä toimia, millä me pystymme tyyliin huoltovarmuuden ynnä nämä muut toimet, kasvuturpeen, kuiviketurpeen, hoitamaan. Se on selvä. Ja näihin liittyy totta kai sitten myös energiastrategian kautta myös se hakkeen osuus. Miten esimerkiksi turvetoimijoista saataisiin, voisiko sanoa, moniosaajia, jotka voisivat tehdä sitten osittain sitä turvealaa mutta sitten esimerkiksi hakepuolta? Tätä selvitetään paraikaa.

Edustaja Kallille kotimaisen omistamisen osalta: Kotimaisen omistamisen ohjelma, jota vetää edustaja Sipilä, tulee alkuvuoden aikana, ja se tulee sitten kehysriiheen, puoliväliriiheen, käsiteltäväksi huhtikuussa, tai milloin lopullisesti sitten puoliväliriihi onkaan. Ja sitä kautta on täysin selvä, että meidän pitää saada lisää kotimaista omistajuutta, ja toivottavasti siinä ohjelmassa saadaan, ainakin siellä on kova porukka sitä tekemässä.

Budjetin alikohta PTK 167/2020 vp

Edustaja Yrttiaho kysyi tuista. Kyllä yritysten tukeminen on tällä hetkellä parasta työllisyyspolitiikkaa. Noissa yrityksissä, jotka ovat saaneet tukia, on noin 270 000 työpaikkaa. Minä en äkkiseltään keksi kyllä parempaa tapaa tukea työllisyyttä kuin tukea niitä yrityksiä.

Heinonen kysyi, ja taisi Nurminenkin kysyä, tapahtuma-alasta. Vaikea ala. Tapahtumalahan pääsee, jos on tyyliin osakeyhtiö, myös kustannustuen piiriin — meillähän ei ole siinä toimialarajausta kustannustuessa — eli sieltä kautta. Mutta me haemme tällä hetkellä yhdessä ministeri Saarikon kanssa OKM:n puolelta. Ensimmäinen vaikeus on jakaa se, mitkä tuet tulevat OKM:n puolelta, mitkä TEMin puolelta, ja sitten sen kriteeristö, mutta tätä me teemme koko ajan.

Myös Adlercreutz kysyi turpeesta, Mäkynen tapahtuma-alasta näemmä.

Edustaja Ikonen: 4 prosenttia bkt:stä, tki — se on kova tavoite, ja sitä kohti tulee mennä. Se, mikä on nyt myönteinen asia: meillähän EU-paketissa on erittäin vahva tki-painotus. Mutta se tietysti auttaa sen patkän, mitä meillä se EU-paketti on, niin että se on kyllä meillä ehdottomasti se, mihin meidän pitää panostaa.

Edustaja Ovaska brexitistä: Tämähän on sellainen vähän, voisiko sanoa, poikkihallinnollinen, eli se menee valtioneuvoston kanslian ohjauksessa. Siinä on mukana TEM, ulkoministeriö seuraa neuvotteluja, ja iso rooli on sitten EK:lla, SY:llä. Nämä ovat niitä, jotka käyvät yritysten kanssa suoraa neuvottelua. Tullilla on oma toimensa siinä, sisäministeriöllä, mutta se on valtioneuvoston kanslian ohjauksessa.

Edustaja Kosonen kysyi kvanttikonemahdollisuuksista. On hyvin mielenkiintoista, mitkä ne sen mahdollisuudet ovat, mutta oma veikkaukseni on, että me tulemme kymmenen vuoden sisällä näkemään materiaaleja, joista meillä ei ole tällä hetkellä hajuakaan, koska se laskentateho, jonka se tuo, mahdollistaa ihan uusia asioita terveyspuolelle, materiaalien kehittämiseen ja niin edelleen. Eli tämä tulee olemaan erittäin mielenkiintoinen kokonaisuus.

Edustaja Kauma siihen carry backiin sai silloin jo aiemmin vastauksen, ja edustaja Vestmanilla oli kysymys näistä pienistä ydinvoimaloista. Ydinenergiaraportissa, joka tuli viime kesänä, nyt ensimmäistä kertaa nämä pienet ydinvoimalat on huomioitu. Rahallista panostusta niihin ei vielä ole. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Sitten mennään puhujalistaan.

14.02 Lulu Ranne ps: Arvoisa puhemies! Koronan ehkä helpottaessa ensi keväänä käy kuten keväällä yleensä käy lumien sulaessa: totuus paljastuu, ja näkyviin tulevat kaikki kriisin avulla haudatut ongelmat.

TEMin tuore raportti työvoiman hankinnasta osoittaa työllisyyden kasvupiikin päättyneen jo vuonna 2018. Hallituksen työllisyystavoitteet suhteessa sen esittämiin keinoihin olivat näin epärealistiset jo ennen korona-aikaa. Kriisin aikana hallitus on paikannut karkaavaa kestävyysvajetta ruuvaamalla työllisyystavoitetta ylöspäin, ikään kuin työpaikat syntyisivät hallituksen päätöksillä.

Kestävyysvajeen revetessä myös valtion toiminnan tuottavuus tulee ottaa luupin alle. Hallitus lappaa merkittävästi lisää rahaa työvoimapalveluihin, joiden merkitys nimenomaan työttömien työllistäjänä on ollut heikko ja heikkenevä tähänkin asti. TEMin tuoreen raportin mukaan vuonna 2019 täytetyistä työpaikoista ainoastaan 17 prosenttia täytettiin työttömillä. Lisäksi TE-keskukset palvelevat heikosti yksityisiä ja pieniä työnantajia. TE-toimistojen tehokkuusluku on romahtanut vuodesta 2016.

Budjetin alikohta PTK 167/2020 vp

Työllisyyspalveluiden kuntakokeilu tuli ennätyskalliiksi jo ennen käynnistymistään. Valtio lappoi koronan varjolla kuntiin ylimääräisen miljardin estääkseen näitä säästämästä lomauttamalla tai karsimasta turhaa ja toissijaista toimintaa irtisanomalla ja siten vesittämästä mahdollisuuksiaan tempputyöllistää pitkäaikaistyöttömiä. Lopputuloksena kunnat käyttävät valtion rahaa säästääkseen omaansa. Julkisen sektorin kestävyysvaje ei siitä parane. Lisää rahaa tehostamaan toimintaan ei toimi. Ja vaikka TEM onkin itseensä tyytyväinen, TE-toimistojen palvelut ovat tehostomia. Tulisi tunnustaa, että vain työllistämiskelpoinen voi olla työtön työnhakija, ja tulisi erottaa työllistämispalvelut elämänhallinta- ja mielenterveysongelmien hoitamisesta. Suomessa on liikaa sote-organisaatioita, TE-keskuksista ei pidä tehdä vielä uutta.

Arvoisa puhemies! Mikään määrä työvoimapaalveluita ei kykene sulkemaan työttömiä työpaikkoihin, joita ei enää ole. Hallitus onkin puolessatoista vuodessa onnistunut kehittämään Suomeen toksisen intersektionaalisen yrityskulttuurin, joka edistää epärealistisia ilmastotavoitteita tuhoamalla viheragendaansa sopimattomia työpaikkoja ja jopa kokonaisia toimialoja. Tilalle tarjottu kestäväksi ja vihreäksi kuvattu kasvu perustuu siihen, että investointivaihetta tuetaan massiivisesti julkisella velkarahalla ja käyttövaiheessa kansalaisten maksu ja verorasitus kasvavat. Tämä kasvattaa julkista taloutta ja verokiilaa, syö kansalaisten ostovoimaa ja tuhoaa yksityisiä työpaikkoja.

Esimerkiksi Norja on kerännyt öljynsä avulla 1 000 miljardin julkisen eläkerahaston. Turve olisi Suomelle yhtä iso luonnonvara kuin öljy Norjalle, mutta nykyhallitus onnistuu turve- ja veropäätöksillään ainoastaan aiheuttamaan satojen miljoonien tappiot ja tuhansien työpaikkojen menetyksen. Turvekuntien elinvoimalle kehitys on tuhoisaa. Kerrannaisvaikutukset muulle kuin energiatuotannolle saattavat nousta vielä arvaamattoman koviksi. Muina esimerkkeinä matkailu-, ravintola- ja kulttuurialat, joiden hallitus antaa tuhoutua epäselvään ja viivyttävään rajoitusten ja tukien päätöksentekoon. Hallituksen lupama ”Finnvera takaa, pankit jakaa” ei kuitenkaan toimi.

Kysyntää rahoitukselle olisi, mutta pankkien halu ja kyky osallistua yritysten riskeihin on ennätysalhaalla. Pankkien kriisinhoidon yhteisvastuun aikaistaminen tulee Suomelle vielä kalliiksi yrityksinä ja työpaikkoina.

Parhaiten valtio tukisi työllisyyttä purkamalla omaa tehostomuuttaan, pienentämällä verokiilaa ja luopumalla teknistaloudellisesti ennenaikaisista Suomen kilpailukyvyn ja työpaikat tuhoavista hiilidioksiditavoitteista.

14.07 Johannes Yrttiaho vas: Arvoisa puhemies! Hallitus on linjannut, että rajusti heikenevä velkasuhde pyritään vakauttamaan vuosikymmenen loppuun mennessä. Suomi velkaantuu paitsi 30 miljardin koronalainojen myös vähintään samansuuruisen hävittäjähankinnan vuoksi. Myös EU:n elpymispaketin miljardien lainoja ja vastuita maksetaan takaisin tulevana vuosikymmeninä.

Valtiovarainministeriö arvioi julkisen talouden vahvistamisen tarpeeksi 5 miljardia euroa. Velka on siis jäämässä pysyvästi korkealle tasolle. Tämä tarjoaa poliittiselle oikeistolle moniksi vaalikausiksi eteenpäin perustelun kiristää finanssipolitiikkaa ja ajaa läpi rakenneuudistuksia, joihin valtiovarainministeri Vanhanen täällä eilen viittasi. Resepti on tuttu. Julkistaloutta ei suinkaan vahvisteta suurin toimin, kuten vaikkapa pääomatulon saajien veroetuja karsimalla, vaan työllisyysasteen ja tuottavuuden kasvutavoitteilla eli muun muassa lisäämällä työelämän joustoja, paikallista sopimista tavoitteena yleissitovuuden murtaminen. Listalla on työehtojen ja työläinsäädännön sekä työllistymisen ja työurien pi-

Budjetin alikohta PTK 167/2020 vp

dentämisen esteeksi leimatun työttömyys- ja eläketurvan heikentämistä ja samalla työnantajien vastuiden ja maksujen keventämistä.

Nyt on nostettu suuri huoli yli 55-vuotiaiden ikääntyneiden työllisyydestä. Se on totta kai myös perusteltu huoli, mutta se näyttää olevan samalla häveliäisyyden verho ajaa läpi heikennyksiä, kuten eläkeputken poistaminen. Eläkeputken eli työttömyysturvan lisäpäiväoikeuden leikkaamisen myönteisistä vaikutuksista työllisyysasteeseen ei ole tutkimukseen perustuvaa näyttöä. Tällaiset väitteet nojaavat VATTin tutkijoiden, Kyyrän ja Pesolan, tutkimukseen, jossa on vertailtu seurantajaksolla 2004—2013 kahta ikäkohorttia 2004 toteutuneen eläkeputken ikärajan nostamisen osalta. Tutkimus ei kuitenkaan huomioi koko väestössä tarkasteluaikana putken ikärajan nostamisen myötä tapahtunutta työttömyyden tai työllisyyden muutosta. Tuloksista ei voi vetää johtopäätöstä, että eläkeputken ikärajan nosto tai poisto parantaisi työllisyyttä työmarkkinoilla kokonaisuutena.

Eläkeputken leikkaaminen muuttaa kyllä työttömyyden ikärakennetta. Joukkoirtisanomistilanteessa iäkkäämpi henkilö, jonka oikeus eläkeputkeen on menetetty, saa ehkä pitää työnsä ja irtisanominen kohdistuu nuorempaan henkilöön. Mikäli iäkäs työntekijä kuitenkin joutuu työttömäksi, hän pysyy kauemmin työmarkkinoilla putken leikkauksen seurauksena työstä kilpailemassa ja vie ehkä kilpailun voittaessaan työpaikan joltakin nuoremmalta henkilöltä.

Puhemies! Tehtaiden lopettamiset ja joukkoirtisanomiset eivät historiasta häviä. Pitkän työuran samassa työssä tehneet ja työkyvyltään heikentyneet vanhempien ikäpolvien työttömät ovat vaikeassa asemassa uutta työtä etsiessään. Moni putoaa tosiasiassa perusturvan varaan. Eläkeputkelle on tarve. Sitä ei tule poistaa.

Keskustelussa Suomea on verrattu varsin pinnallisesti Ruotsiin, jossa ikääntyneiden työllisyys on parempi. Erot maiden elinajanodotteissa, työttömyyshistoriassa, 90-luvun laman syvyydessä ja 2000-luvun finanssikriisistä toipumisessa osoittavat kuitenkin, että erot ovat varsin syvällä talouden rakenteissa, ja Suomessa on aivan erilainen tarve pehmentää vanhempien ikäluokkien siirtymää eläkkeelle kuin Ruotsissa. Tuo tarve ei poistu näitä järjestelmiä lopettamalla ja leikkaamalla. Leikkuriinhan ovat joutuneet monet työttömyys- ja varhaiseläkemuodot. Työkyvyttömyyseläkkeellekin on liki mahdotonta nykyään päästä, ja leikkauslistoilla on nähty vuosien varrella joukko muitakin ansiosidonnaiseen työttömyysturvaan ja työeläkkeisiin liittyviä esityksiä, heikennyksiä erityisesti vanhempien ikäluokkien työntekijöiden ja työttömien suojaan. Työttömyysturvan lisäpäivät ovat näitä viimeisiä keinoja, joilla voidaan helpottaa ikääntyneiden työttömien tilannetta.

Eläkeputken poistamisessa on kyse yhden työllisyyspolitiikan aikakauden, johon olennaisena osana on kuulunut myös ikääntyneen työväen suojelu ja sosiaalipolitiikka, viimeisten juonteiden katkaisemisesta ja antautumisesta paljaalle työvoiman tarjonnan politiikalle. Sen sijaan, että annettaisiin raskaassa työssä väsyneen viimein levätä, pakotetaan hänet kamppailemaan asemastaan työssä tai työmarkkinoilla loppuun saakka, ja tämä esitetään ikääntyneiden auttamisena ja verhoillaan suureen huoleen yli 55-vuotiaiden työllisyydestä. Perussyy eläkeputken leikkaukseen on työnantajien halu vähentää maksuvastuutaan sosiaaliturvasta. Ansioturvaa maksaa työnantajakin mutta perusturvan valtio. [Puhemies ko-puttaa] — Kiitos, puhemies.

14.13 Paula Werning sd: Arvoisa puhemies! Hallituksen tavoitteena on mahdollistaa sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä yhteiskunta. Työllisyyden vahvistami-

Budjetin alikohta PTK 167/2020 vp

seen panostetaan tarkoituksena, että Suomi siirtyy askel askelelta kohti niin sanottua pohjoismaista mallia. Tämä tuo tullessaan merkittäviä yhteiskunnallisia muutoksia.

Suomi on edellisten hallitusten aikana jäänyt pahasti jälkeen muiden Pohjoismaiden työllisyyspoliittisesta kehityksestä. Näistä mainittakoon esimerkiksi niin työllisyyspalveluiden laatu kuin myös määrä osatyökykyisten ja yli 55-vuotiaiden työllistymisessä. Budjettiriihessä hallitus päättikin uudistaa työllisyystavoitteensa. Työllisyyspalveluiden muutokset on tarkoitus aloittaa vuoden 2022 alusta lainsäädäntövalmistelu huomioden. Siihen TE-toimistoille on varattu 70 miljoonan euron lisämääräraha, jolla on tarkoitus palkata reilut 1 000 uutta työntekijää. Uudistus lähti käyntiin oikeastaan heti, kun aluksi poistettiin kansalaisiakin kiukuttanut kiky, joka kyykytti työttömiä karensseillaan. Nyt tämä hallitus on korjannut asian, ja jatkossa laaditaan työttömälle työllisyysuunnitelma, jossa samalla sovitaan työnhakijan työnhakuvelvoitteesta ja tarkoituksenmukaisista muista toimista. Kahdenkeskiset keskustelut palaavat käytäntöön. Työttömyysturva on aina ollut vastikkeellista, niin nytkin, mutta jatkossa TE-toimistot auttavat työnhakijoita löytämään töitä eivätkä karenssit kaadu kenenkään niskaan saman tien. Työnhakuvelvoite ottaa huomioon työttömän työkyvyn ja alueen työpaikkatilanteen. Keneltäkään ei siis vaadita kohtuuttomuksia. Työllisyysvaikutus on vähintään 9 500 lisätyöllistä.

Arvoisa puhemies! Seuraavat työllisyysvaikutusarviot perustuvat VM:n laskelmiin:

Työttömyysturvan lisäpäiväoikeuden alarajan nosto vuodelle tuli voimaan vuoden 2020 alusta. Aikuiskoulutuksen uudistuminen astui voimaan tämän vuoden elokuusta. Osatyökyvyttömyyseläkkeen rinnalla voisi jatkossa ansaita suojaosuuteen saakka eläkkeen pienentymättä. Sen jälkeen eläke pieneneisi lineaarisesti. Uudistuksen arvioitu voimaantulo olisi vuoden 2023 alusta. Näiden toimien vaikutuksen on arvioitu olevan runsas 7 000 lisätyöllistä.

Myös palkkatuen uudistustoimet tuovat lisätyöllisiä, kun tukisäännöksiä yksinkertaistetaan asettamalla tukitaso 50 prosenttiin ja osatyökykyisten palkkataso nostetaan 70 prosenttiin. Yli 55-vuotiaiden työllisyysastetta nostetaan parantamalla heidän työmarkkina-asemaansa ja työssäjaksamistaan. Nämä toimet voivat onnistuessaan luoda yli 10 000 lisätyöllistä.

Arvoisa puhemies! Ei ole yllättävää, että tämänhetkinen tilanne on ollut hyvin haastava työmarkkinoilla, mutta hallitus ei luovuta [Puhemies: Aika!] vaan toimii inhimillisesti tukemalla työttömiä ja lomautettuja henkilöitä jatkossakin.

14.16 Janne Sankelo kok: Arvoisa puhemies! Suomen talous on todellakin ottanut kolhuja koronasta, ja allekirjoitan kyllä sen hallituksen maininnan, että kulkutaudin hoito on myös tehokas talouslääke. Näin se on, että kun otetaan keväällä piikkiä, niin bkt:kin siinä samalla alkaa kasvamaan. Olen tästä vakuuttunut.

Tämä koronan hoito TEMin suunnalta on ollut tämän vuoden aikana varsin värikäs käännteissään, siis on tuettu elinkeinoelämää, on ollut kustannustukea, on ollut BF-tukea. Keväällä havaittiin se, että sen sovittaminen niihin tiloihin, millä yrityksissä odotettiin, oli haastavaa, mutta siitä nyt jotenkin tähän syksyyn on selvitty ja kokemuksesta opittu.

Ministeri Lintilä mainitsi tuossa päivän avauspuheenvuorossaan kilpailukyvyystämme, että ”kun kriisi on ohi, pitää olla valmiina”. Tämä oli ministeri Lintilän sitaatti. Oikeastaan voisin tässä nyt sitten kysyä, mitä tämän hyväksi on hallitus tehnyt. Tämä on aivan oikea lähtökohta, se, että sitten, kun talous lähtee lentoon, niin meidän tulee olla valmiina, mutta

Budjetin alikohta PTK 167/2020 vp

kun näistä hallituksen papereista ei suoranaisesti löydy kyllä kilpailukyvyn edistämiseen liittyviä asioita, todennäköisesti Lintilä tämän kuitenkin tietää.

Viennin monipuolistaminen on todella tärkeää jatkossa. Esimerkiksi Ruotsiin verrattuna meillä on ollut viennissä aikaisemmin, ennen koronaakin, se haaste, että kun Ruotsin vienti seisoo hyvin monella perusjalalla, niin meillä on kuitenkin muutama tällainen ydinalue, joita me sitten käytämme, ja se tuo tiettyä riskiäkin.

Arvoisa puhemies! EU:n elvytyspaketti on totta kai tärkeä osa talouden elpymistä koko EU-alueella. Maksamme 6, saamme 3 — en ole aivan varma, miten meidän tässä käy. Ministeri Lintilä toi hyvin esille kohteita, joita tullaan sitten arvioimaan: investoinnit, meidän elinkeinojen uudistaminen, se on varmasti tärkeää. Hän puhui tutkimuksesta ja tuotekehittelystä, korkeamman jalostuksen tuotteista ja niin edelleen.

Haastaisin kuitenkin tästä termistä ”peltihallit”, jonka ministeri toi esille. Otan esimerkiksi oman maakuntani Etelä-Pohjanmaan kuten myös Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan, jotka ovat tällaista perusteollisuusaluetta. Siellä ihan oikeasti on niitä peltihalleja, joissa on satoja, jopa tuhansia työpaikkoja, joissa tehdään merkittäviä vientituotteita, jotka luovat hyvinvointia koko Suomelle. Minä tekisin tällaisen peltihallien kunnianpalautuksen tässä puheenvuorossa, ja näkisin myös sen, kuinka välttämättä, sitten kun EU-alueella haetaan uutta elpymistä ja haetaan Suomelle uutta nousua, me tarvitsemme Suomeen valtavan paljon lisää peltihalleja.

14.20 Sofia Virta vihr: Arvoisa puhemies! Suomi tarvitsee lisää työtä ja työlle tekijöitä. Vain sillä tavalla onnistumme turvaamaan tämän hyvinvointivaltion palvelut sekä elvyttämme taloutemme tämän kriisin jälkeen. Tavoitteena oli jo ennen koronavirusta uudistaa ja joustavoittaa työmarkkinoita taloudellisen kasvun aikaansaamiseksi. Ymmärrämme kaikki varmasti, että nyt näitä toimia tarvitaan enemmän kuin koskaan aikaisemmin.

Rakenteiden tai byrokratian ei tulisi ikinä olla este työllistymiselle, ja työn tekemisen tulisi tässä maassa olla sen tekijälle aina kannattavaa. Me tiedämme, etteivät työttömät työnhakijat ole yksi yhtenäinen joukko vaan jokaisella heistä on oma tarinansa ja omat yksilölliset syyt työttömyyden takana. Tänä vuonna valtava määrä ihmisiä on joutunut luopumaan työstään ja jäämään vaille työtä. Työllisyyspalveluiden rakenteet tulee onnistua luomaan sellaisiksi, että niissä on riittävät resurssit nähdä ihmiset yksilöinä ja elämäntilanteet monien asioiden summana.

Työllisyyspalveluiden vaikuttavuuden parantaminen onkin yksi tärkeä tavoite, jotta saamme mahdollisimman monelle ihmiselle reitin työelämään, ja tähän vaikuttavuuden lisäämiseen, esimerkiksi työllisyyden hoitoon, kuntakokeilu etsii nyt vastauksia. Kun yhdistämme nykyistä paremmin valtion ja kuntien resurssit sekä niissä olevan osaamisen ja monialaiset palvelut, saamme monia synergiaetuja. Tämä toteutuu tarkoituksenmukaisella tavalla kuitenkin vain silloin, kun nämä palveluketjut ovat aidosti saumattomat. Työnhakijoille tulee varmistaa laadukkaat palvelut kuntakokeiluun liittyvistä hallinnollisista haasteista huolimatta sekä huolehtia saumattomasta palvelujen siirtymästä. Selvityksen mukaan voidaan olettaa, että palvelujen kysyntä tulee kasvamaan kokeilussa tehostuvan työnhakijoiden henkilökohtaisen ohjauksen myötä. Tämä todennäköisesti lisää myös resurssitarpeita. Onkin tärkeää, että näiden resurssien riittävyyttä arvioidaan määräajoin, jotta jokaisen työnhakijan lakisääteisten palveluiden toteutuminen ei vaarannu.

Me myös tiedämme, että nuoret ovat erityisen haavoittuvassa asemassa siirtyessään työmarkkinoille, emmekä me halua toistaa menneisyyden virheitä. Siksi on erityisen hienoa,

Budjetin alikohta PTK 167/2020 vp

että hallitus panostaa nyt nuorille tarkoitettuihin matalan kynnyksen palveluihin ja myös mielenterveyspalveluihin, jotka vakiinnutetaan nyt osaksi Ohjaamoiden toimintaa. Meidän tulee myös lisätä oppisopimuskoulutusta ja pyrkiä kehittämään sitä, sekä on hienoa, että nyt laitettiin näitä lisäpanostuksia nuorten yrittäjyys-, talous- ja työelämätaitojen edistämiseen.

Arvoisa puhemies! Suomi tarvitsee yrittäjiä ja yrityksiä jatkossakin. On äärettömän tärkeää, että onnistumme kannattelemaan yritykset läpi tämän vaikean ajan ja varmistamaan, että Suomi on jatkossakin maa, jossa yrittäminen kannattaa. Meidän tulee helpottaa yrittäjyyteen liittyvää byrokratiaa sekä pitää huolta myös yrittäjien jaksamisesta sekä heidän sosiaaliturvastaan. Koronakriisistä noustakseen Suomi tarvitsee entistä enemmän kansainvälistä kasvua tavoittelevia innovatiivisia yrityksiä. Ulkomaanverkostoa tulee onnistua vahvistamaan, jotta suomalaiset asiantuntijat voivat mahdollisimman tehokkaasti löytää kansainvälisillä markkinoilla kontakteja sekä uusia markkinamahdollisuuksia kotimaisille yrityksillemme. On hyvä, että nyt panostetaan kasvuun ja kansainvälistymisen alkuvaiheessa olevien pienten ja keskisuurten yritysten valmiuksien tukemiseen. Myös pienten ja keskisuurten yritysten rekrytuskokeilu ja palkkatuki ovat mainitsemisen arvoisia asioita.

Ja jotta meidän yritykset Suomessa voivat sitten kasvaa, tulee olla saatavilla riittävästi osaavaa työvoimaa. Haaste monin paikoin tällä hetkellä onkin juuri se, etteivät yritysten tarpeet ja tekijöiden osaaminen kohtaa. Kuntakokeilussa tulee pyrkiä osaltaan löytämään tähän ratkaisuja, ja on aivan selvää, että taloutemme tarvitsee myös työperäistä maahanmuuttoa. Sitä tuleekin helpottaa, jotta saamme tänne tekijöitä.

Kotimaisten yritysten rinnalle me tarvitsemme myös ulkomaalaisia yrityksiä, jotka näkevät Suomeen investoimisen kannattavana. Ja vaikka usein keskityn täällä puhumaan pienistä ja keskisuurista yrityksistä, on selvää, että meidän tulee kiinnittää nykyistä enemmän huomiota suuryritysten parempaan huomioimiseen markkinoilla, koska juuri suuryritysten toimiessa vetureina saavat monet pk-yritykset merkittävää vetoapua kasvuunsa.

Haluan myös muistuttaa, että matkailualan yrityksillä on nyt ollut erityisen vaikea vuosi ja vaikeat ajat tänäkin talvena ovat edessä. On koko Suomen etu, että löydämme nopeasti keinoja tukea matkailualaa.

Tavoitteet työllisyysasteen nostamiseksi ovat kunnianhimoiset, mutta niin niiden täytykin olla. Nyt liikkeelle laitettavien keinojen ja toimien rinnalle tulee jatkuvasti ja erittäin aktiivisesti pyrkiä löytämään lisää keinoja lisätä työtä, lisätä osaamista ja löytää väyliä yhdistää osaajat ja tekijät ja työ. Vain sillä tavalla me turvaamme nämä palvelut ja tämän hyvinvointivaltion.

Ihan lopuksi haluan vielä korostaa, että sen lisäksi, että me aina mietimme, mistä saamme työtä tai työlle tekijöitä, meidän pitäisi paljon enemmän puhua myös siitä, miten pidämme työntekijät kiinni työssä, ja tässä kohtaa tähän linkittyy vahvasti yli sektorirajojen myös esimerkiksi sosiaali- ja terveyspalvelujen uudistus ja sen turvaaminen, että jokainen ihminen tässä maassa saa ajoissa apua esimerkiksi mielenterveysongelmiin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Vielä keretään yksi puheenvuoro, ja sen jälkeen ministereitten vastaukset, ja sitten siirrytään aiheesta toiseen.

14.25 Jari Myllykoski vas: Arvoisa puhemies! Joitain uusia elementtejä:

Olen erittäin tyytyväinen ollut ministeri Haataisen esiintuloon siitä, että meidän pitää ikääntyneitten ja osatyökykyisten osalta ottaa itseämme niin sanotusti niskasta kiinni. Ha-

Budjetin alikohta PTK 167/2020 vp

luaisiin heittää kuitenkin idean ilmoille, koska meillä on aiemmin ollut suhteellisen hyviäkin kokonaisuuksia, missä vajaatyökykyisiä, ehkä vammansa takia tai muulla tavoin heikosti normaaleille työmarkkinoille soveltuvia, ihmisiä on voinut olla palkkatöissä: Tarvisiko meillä olla kuitenkin tällainen sosiaalisten yritysten verkosto? Ne olisivat voittoa tavoittelemattomia yrityksiä, ja se voitto, joka tulee, tuodaan sen yritystoiminnan kehittämiseen, ja edistetään edelleen näitten ihmisten sopeutumista myös sitä kautta osaksi normaalia yhteiskuntaa. Eli voittoa tavoittelemattomat sosiaaliset yritykset isommalla pensselillä vielä kuvaan mukaan.

Täällä pohdittiin ensi kesää myös ja kausityöntekijöitä. Tiedän, että valmisteluja on menossa ja siellä on näitä nuorten seteleitä ja niin edelleen. Kyllä vieläkin haluan tuoda esille sen, minkä ministeri Lintilä ainakin tietää, että kova talvi on tulossa. Ennen kuin kesässä ollaan, niin valitettavasti satakuntalaisessa perusteellisuudessa, joka on meidän voimavaramme, on lomautuksia, jos ei tämä maailmantalous elvy — eikä nyt niin nopeasti varmasti elvykään, etteikö meillä olisi myös lomautuksia. Ja ne eivät ole mitään viikkojen lomautuksia, vaan se raskas teollisuus, metallurginen teollisuus, tulee aina hieman sen muun, kulutustuotteita valmistavan teollisuuden perässä. Annettaisiin näille lomautetuille, jo töissä oleville, työaikoihin tottuneille, henkilöille mahdollisuus siirtyä kausityöntekijöiksi lomautuksen aikana. Siellä ammattilaisella, hitsarilla, on palkkaa kuitenkin sen verran, että ei se maataloussektorin palkka kyllä kiinnosta lähtemään töihin eikä ole semmoinen kiihoke. Mutta jos annettaisiin tätä ansiosidonnaista päivärahaa mukaan näille lomautetuille alan työntekijöille, joilla on paremmat ansiot, niin uskon, että sieltä heitä tulisi. Eiväthän heidän ole heti osaavia mutta varmasti työelämään käytettävissä oleva resurssi, jolleka pitäisi antaa se mahdollisuus helpottaa sitä kausityöntekijöiden tuskaa, mikä meillä tulee olemaan varmasti keväälläkin, jos korona ei tästä nopeassa tahdissa rokotusten avulla helpota.

Tämä ensimmäisen vieraan työntekijän palkkaamisen asia on hyvä, jos se tulee olemaan mukana vahvasti sitten myös siellä teollisuusstrategiassa, mikä on tulossa. Ja nyt on joku rekrykokeilu. Mutta minä vielä toistan — vaikka tuossa edustajakollega Kontula sanoi, että sosiaaliturvaa leikkaamalla työllistetään niin, että lapsiakin on joissakin maissa töissä, kun ei ole sosiaaliturvaa — että lähinnä tarkoitan sitä, että eduskunnan tietopalvelu on aikanaan laskenut, että jos yritys, joka palkkaa ensimmäisen vieraan työntekijän, ei joutuisi maksamaan mitään sosiaalimaksuja sinä ensimmäisenä vuonna vaan ne maksut katettaisiin peruspäivärahasta, jotta kuitenkin tapaturmavakuutus ja työntekijän yksilöllinen vanhuuseläke, työeläke, karttavat, niin kustannusvaikutus — jos työehtosopimuksen mukaisesti palkkaa olisi vaikka 12 euroa — olisi plus miinus nolla. Eli verotulot eivät laskisi siitä huolimatta, koska se on niin kannattavaa, kun henkilö maksaa ansiotyöstä veroa.

Totta kai satakuntalaisena täytyy edelleen kirittää ministeriä siihen, että tämä valtionyhtiö Suomen Malmijalostus Oy olisi kiinnostunut nimenomaan akkuklusterin kehittämisestä Satakuntaan, missä on jo hyvä jalansija, koska meillä on akkukemikaaleja valmistava teollisuus jo olemassa. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Sitten ministeri Haatainen, 2 minuuttia.

14.30 Työministeri Tuula Haatainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Näissä salikeskustelupeheenvuoroissa oli laidasta laitaan mielipiteitä. Tuossa viimeisimmäksi kuuntelin perussuomalaisen ryhmästä edustaja Ranteen puheenvuoroa, ja kyllä täytyy sanoa, että meillä on eri näkemys teidän kanssanne ainakin edustaja Ranteen puheen-

Budjetin alikohta PTK 167/2020 vp

vuoron perusteella. Voi sanoa, että siinä puheenvuorossa tiivistyi se, että te haluatte leikata palveluja ja teillä on ajatuksena, että sitä kautta saataisiin sitten työllisyys paranemaan. Me uskomme siihen, että työllisyyspalveluja vahvistamalla me saamme tähän alkuvaiheeseen nimenomaan entistä paremman otteen, ja tämä on se juttu, mikä on Ruotsinkin esimerkistä saatu tutkimuksissa osoitettua, että kun sinne alkuvaiheeseen satsataan ja tulee tiiviimmät palvelut tueksi työttömälle, niin työllistyminen on sitä kautta myös nopeampaa. Uskon, että tämä on se, mihin tällä isolla satsauksella tulemme saamaan parempaa jälkeä.

Kokoomuksesta tuolla aiemmassa keskustelussa peräänkuulutettiin jälleen tätä paikallista sopimista. Se on ihan hyvä kysymys kokoomukselta, edustaja Heinonen taisi sitä kysyä. Se on ihan mielenkiintoista, että neljä vuotta teillä oli aikaa tehdä tämä ja ratkaisujakin tarjottiin [Timo Heinosen välihuuto] mutta ei sitä lopputulosta vain nähty. Eli tätäkin saadaan tässä nyt sitten rakentaa, ja siinä työryhmä tekee esitykset budjettiriihen sovitun kirjauksen mukaan. 1.3. mennessä tulee sieltä työryhmästä esitykset, ja sitä tullaan sitten riihessä keväällä tarkastelemaan ja katsomaan.

Hallitus satsaa nyt vahvasti työllisyyspalveluihin, ja me haemme työmarkkinoille myös niitä ihmisiä, jotka tällä hetkellä on jätetty syrjään. Silloin puhutaan osatyökykyisistä ihmisistä, puhutaan muun muassa kehitysvammaisista ihmisistä, [Puhemies koputtaa] ja tähän ollaan laatimassa suomalaista mallia. Siinäkin katsomme Ruotsiin. Siellä Samhall AB [Puhemies: Aika!] tekee hyvää työtä, ja tulemme tämän mallin Suomeen luomaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Lintilä, 2 minuuttia.

14.32 Elinkeinoministeri Mika Lintilä: Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia hyvistä puheenvuoroista, ja oli miellyttävää kuulla, että ne painopisteet olivat hyvin niitä samoja, joitten parissa tuolla elinkeinoministeriön puolella painitaan.

Oikeastaan ihan muutamaan kohtaan:

Edustaja Sankelo palautti peltihallit kunniaan. Joo, ei minulla peltihalleja vastaan mitään ole, mutta jos meidän pitää meidän kilpailukykyä parantaa, niin ehkeivät ne peltihallit ole se ensimmäinen asia. Se on tietyllä tavalla se perus, joka pitää kyllä jo sitten hoitaa siellä kunnan puolella, tai mikä se taho sitten onkaan.

Mutta siitä, mitä on tehty: Tietysti viime kaudella meidän saimme meidän kustannuskilpailukykyä kuntoon, ja se oli äärettömän tärkeää. Me pystyimme nostamaan sitä kautta meidän työllisyysasteen sinne 73:een, ja erittäin hyvää työtä tehtiin sen suhteen. Nyt meillä haasteena on meidän tuottavuuskilpailukyky, ja meidänhän tulee tästä EU-elvyttämispaketista nimenomaan kohdistaa näitä toimia, että me pystymme parantamaan meidän tuottavuutta. Meidän tuottavuus ei ole sitä luokkaa, mitä meidän verrokkimailla, ja se johtuu pitkälle siitä, että meillä on ollut sellainen kymmenen vuoden investointivaje, ja tätä meidän pitää pystyä sitten parantamaan. Tämä tulee varmasti ratkaisemaan pitkälle sen, kuinka kilpailukykyisiä me olemme.

Tässä tuli esille sitten — edustaja Virta otti sen esille — matkailu, äärettömän tärkeä. Valitettavasti tilanne on se, että kyllä me ensi kesänä menemme vielä ihan kotimaanmatkailun tukemana, eli on hyvin vaikea nähdä, että laajemmin tulisi aukeamaan. Viime kesänä nähtiin, että pääkaupunkiseutu jäi tästä paitsi, muussa Suomessa verrattain hyvin pystyttiin paikkaamaan.

Budjetin alikohta PTK 167/2020 vp

EU-paketilla on merkitys viennin kannalta. 40 prosenttia meidän bkt:sta tulee viennistä, ja meidän viennistä 60 prosenttia menee [Puhemies koputtaa] EU-alueelle. Eli kyllä EU:n toipuminen on myös Suomen etu.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä täysistunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Asian käsittely keskeytettiin kello 14.35.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 19.05.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytynyttä yleiskeskustelua pääluokasta 32.

19.06 Pia Kauma kok: Arvoisa puhemies! Kysymys on siis työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalasta. Tässä yhteydessä voin mainita sen, että kokoomuksella oli varjobudjetti, joka perustui siihen, miten me pystyisimme luomaan tähän maahan edellytykset 120 000 työpaikalle. Lähtökohtahan on se, että helpompaa on pitää nykyiset työpaikat ja tehdä kaikki mahdollinen sen eteen, että ne työpaikat yrityksissä, joilla oli hyvät toimintaedellytykset ja toiminta kannattavaa ennen koronaa, pystyttäisiin pitämään, ihan jo siitä syystä, että aina on kuitenkin haasteellisempaa luoda uusia työpaikkoja yksityiselle sektorille kuin pitää vanhat.

Arvoisa puhemies! Tässä suhteessa pidän todella tärkeänä sitä, että hallitus on tuonut useita erilaisia koronatuen vaihtoehtoja yrityksille ja niitä on myös parannettu tässä matkan varrella. Tämä koronatuki kakkonen, joka oli eduskunnassa käsittelyssä parisen viikkoa sitten, on siinä mielessä hyvä, että siinä muun muassa muut tuet, joita yrittäjä on saanut tähän mennessä, eivät vaikuta siihen tuen määrään. Ja pidän todella tärkeänä sitä, että myöskin koronatuki kolmesta ollaan suunnittelemassa. Meillä on edelleen toimialoja, kuten matkailuala, matkatoimistoala, tapahtuma-ala, musiikkitapahtumat ja niin edelleen, jotka eivät ole vielä saaneet riittäviä tukia ja jotka ovat valitettavasti konkurssiuhan alla, kun päästään ensi vuoden puolelle, ellei valoa näy tunnelin päässä. Ne edelleen kyllä tarvitsevat tukea.

Tässä kokoomuksen varjobudjetissa, jossa haluaisimme luoda edellytykset 120 000 työpaikalle, oli kymmeniä eri toimenpide-ehdotuksia, ja nostan niistä esiin muutaman. Kotitalousvähennyksen, joka tällä hetkellä ja ensi vuonna on 2 250 euroa, me haluaisimme nostaa 5 000 euroon. Me haluaisimme myöskin kannustaa tiukassa tilanteessa olevia ihmisiä, jotka ovat ulosotossa, niin että ulosoton suojaosaa nostettaisiin nykyisestä alle 700 eurosta 900 euroon. Sen lisäksi me haluaisimme nostaa opiskelijoiden tulorajat nykyisestä noin 12 000:sta 19 000 euroon, eli että ei menetä silloin niitä tukia, vaikka tekee tämän verran töitä vuodessa. Ja sen lisäksi me haluaisimme tehdä perhevapaaudistuksen, jossa perheen, sekä isän että äidin, olisi joustavampaa yhdistää pikkulapsiarkeen työntekoa.

Arvoisa puhemies! Täällä ministeri Lintilä toi tänään esiin keskusteluissa, että Suomessa on ennätysvähän tehty patenteja tänä vuonna. Tämä on asia, joka näkyy Suomessa 10—

Budjetin alikohta PTK 167/2020 vp

20 vuoden kuluttua. Suomen kaltainen maa tarvitsee korkeaa osaamista ja innovaatioita. Siinä mielessä tässä meidän varjobudjetissamme oli panostukset siihen, että t&k-kustannukset täytyisi nostaa 4 prosenttiin bruttokansantuotteesta.

Arvoisa puhemies! Me näemme tärkeänä myöskin sen, että pelkästään valtio ei yksistään päätä sitä, millä tavalla rahat käytetään, vaan että kun kysymys on ihmisten rahoista, niin ihmiset niistä rahoista myöskin päättävät. Ja tällä perusteella me haluaisimme antaa 1,3 miljardia enemmän palkasta ja eläkkeestä käteen eli tehdä veronalennukset tuloveroista, ja tämä koskee sekä työssä olevia että eläkeläisiä. Tällä hetkellä eläkkeestä maksetaan monella tulotasolla enemmän veroa.

Arvoisa puhemies! Haluaisin itse kyllä myöskin päästä eroon raippaverosta, joka on noin 6 prosentin lisävero yli 47 000 euroa vuodessa ansaitsevalle eläkeläiselle tuon rajan ylittävistä tuloista.

Sen lisäksi, puhemies, haluaisin vielä nostaa esiin sen, että Suomi pärjää vain sillä, että me olemme kilpailukykyisiä myöskin jatkossa ja että me saamme investointeja tänne Suomeen. Pääministeri nosti aikaisemmin tänä vuonna esiin mahdollisuuden 6 tunnin työpäivästä, ja olen aika huolissani [Puhemies koputtaa] siitä, mitä vaikutuksia tällä on siihen, mitä investointeja Suomeen kannattaa tuoda. Meillä jo nyt työvoimakustannukset kasvavat nopeammin kuin meidän kilpailijamaissamme, ja tämäntyyppinen informaatio tai tavoite Suomeen ei välttämättä tuo positiivisia vaikutuksia niille yrityksille, jotka tänne haluavat sijoittaa tulevaisuudessa.

19.11 Kim Berg sd: Arvoisa puhemies! Ensi vuoden talousarvio osoittaa, että hallitus todella valmistautuu tki:llä — työllisyystoimilla, koulutus uudistuksilla ja investoinneilla — koronan jälkeiseen aikaan. Tämä hallitus nostaa vihdoinkin työllisyyspalvelujen resursseja lähemmäksi pohjoismaista tasoa. Työhaun tukemiseksi ja palveluihin ohjaamiseksi työttömien palvelutarpeen arviointia kehitetään ja työhaun tukea lisätään siten, että työttömät kohdataan työhaun alkuvaiheessa kahden viikon välein. Tämän jälkeen kuukauden kestävä tiivis palvelujakso seuraa aina kuuden kuukauden työttömyyden jälkeen.

Me sosiaalidemokraatit olemme aina lähteneet siitä, että työttömyysturvaan kuuluu myös se, että työtön hakee töitä silloin, kun työkyky sen mahdollistaa. Työvoimapolkujen pohjoismaisen mallin uudistus onkin valmisteltu niin, että työnhakuveto ottaa huomioon työttömän työkyvyn ja alueen työpaikkatilanteen. Keneltäkään ei täten vaadita kohtuuttomia.

Myös työttömyysturvan karensseja kohtuullistetaan hallituksen uudistuksessa merkittävästi ja käyttöön otetaan lisäksi huomautus. Kukaan ei siis enää saa kolmen kuukauden karensseja kuten nyt.

Hallitus nostaa lisäksi osatyökykyisten mahdollisuuden työllistyä täysin uudelle tasolle eli niin kutsutulle nextille levelille. Osatyökykyisten palkkaamista kannustetaan 70 prosentin palkkatuella sekä perustetaan myös toimija, joka paitsi työllistää itse myös välittää osatyökykyisten ja vammaisten työpanosta yrityksille. Esimerkiksi Ruotsissa vastaavantyyppinen toimija työllistää 25 000 osatyökykyistä.

Hallitus panostaa myös siihen, että nuoret työllistyisivät aiempaa paremmin. Hallitus uudistaa muun muassa oppisopimuskoulutusta, panostaa nuorten matalan kynnyksen mielen hyvinvointia tarjoaviin palveluihin ja valmistelee alle 30-vuotiaille suunnattavan määräraikaisen startup-kokeilun. Tehdyillä päätöksillä ja puoliväliriiheen valmistuvilla toimin-

Budjetin alikohta PTK 167/2020 vp

la, kuten jatkuvan oppimisen uudistuksella, etenemme oikeaan suuntaan askel askeleelta yleismaailmallisista vastoinkäymisistä ja vitsauksista huolimatta.

Arvoisa puhemies! Hallitus huolehtii politiikallaan, että mahdollisimman moni terveen ja toimivan liiketoiminnan omaava yritys selviytyy koronan ylitse. Lisäksi nyt tehtävillä päätöksillä mahdollistetaan elinkeinoelämälle toimintaympäristö, joka tukee uudistumista ja uusia liiketoimintamahdollisuuksia niin nyt kuin tulevaisuudessakin. Suomalaisen teollisuuden menestyminen ja vihreän siirtymän tukeminen on ensiarvoisen tärkeää, jotta hyvinvointivaltion palveluita voidaan rahoittaa myös tulevaisuudessa. Tätä tuetaan talousarvioesityksessä useilla toimilla, muun muassa laskemalla sähkövero EU:n sallimaan miniimiin ja suuntaamalla EU:n elvytyspaketin varoja vihreään kasvuun.

Hallitus valmistelee elpymissuunnitelman rinnalla myös uusiutuvan teollisuuden strategian vuoden 21 kehysriihen mennessä. Esimerkiksi kivihiiltä korvaaville energiainvestointeille myönnetään investointitukea 60 miljoonaa euroa. Tämä tukee merkittäväällä tavalla Suomen hiilineutraalisuustavoitetta, koska kaukolämmön tuotannon päästöistä lähes 40 prosenttia tulee kivihiilestä ja Suomen koko energiasektorin kasvihuonepäästöistä kivihiilen osuus on 12 prosenttia. Ensimmäiset päätökset investointituesta tehtiin hiljattain, ja tukea myönnettiin neljälle hankkeelle yhteensä noin 8 miljoonaa euroa. Tuetut hankkeet ovat osa laajempia suunnitelmia, joilla muun muassa Vaasassa siirrytään nopeutetulla aikataululla pois kivihiilen käytöstä.

Arvoisa puhemies! Suomen erityinen uuden kasvun mahdollisuus liittyy vastuulliseen ja kestävästä kehitystä tukevaan liiketoimintaan sekä digitaalisen murroksen tarjoamiin mahdollisuuksiin. Globaali kysyntä näiden alojen ratkaisuille on valtava, joten vientikelpoisten ratkaisujen tukemiseen käytetyt eurot on mahdollista saada moninkertaisesti takaisin vientituloina. Nyt ei ole aika laittaa päästötavoitteita hyllylle vaan tukea yrityksiä uudessa ilmastoystävällisessä kasvupolitiikassa, teknologioiden kehittämisessä ja ennen kaikkea niiden saattamisessa maailmanmarkkinoille. Arvoisa puhemies, tätä on ilmastokädenjälki.

19.16 Pasi Kivisaari kesk: Arvoisa puhemies! Koronapandemia on saanut suurimman huomion, mutta valitettavasti vanhat ongelmat eivät ole itsestään ratkenneet tai kadonneet. Koronan jälkeen on totta kai päästävä mukana talouskasvuun ja työllisten määrä on kyettävä nostamaan.

Työ- ja elinkeinoministeriön tehtävä on totta kai edistää kestävästä talouskasvusta. Ilmastomuutoksen torjunta, ihmisten työpanoksen täysimääräinen hyödyntäminen ja tuottavuuden edistäminen ovat hallinnonalan keskeisiä tavoitteita. Ilmastomuutoksen torjunta ei ole tällaista pienen mittakaavan budjetoitua. On totta, että globaalissa mittakaavassa Suomi on varmasti pieni tekijä, mutta hyvinvointivaltion kansalaisina henkilökohtainen hiilijalanjälkemme on kuitenkin suuri. Pienelle valtiolle kansainväliset sopimukset ovat elinehto. Emme voi vaatia isoilta valtioilta tekoja ja toimia, jos emme ole niihin itse sitoutuneet.

Puhemies! Kuitenkin järki ja kriittinen ajattelu ovat valttia myös ilmastoasioissa. Meillä on hyvät mahdollisuudet hyödyntää osaamistamme luonnonvarojen kestävässä käytössä ja kiertotaloudessa. Paitsi ratkaisuna ilmastomuutokseen, näen puhtaat teknologiat myös mahdollisina uusina menestystarinaa Suomessa.

Osaavan työvoiman saatavuuden turvaaminen on yrityksille aivan välttämätöntä. Panokset koulutukseen, kuten hallitus on tehnyt, ovat osa tätä tärkeää ratkaisua. Lisäksi mei-

Budjetin alikohta PTK 167/2020 vp

dän on kyettävä joustavoittamaan työmarkkinoitamme. Paikallinen sopiminen ja sen edistäminen ei saa jäädä vain puheeksi, vaan oikeita tuloksia on saatava aikaan.

Puhemies! Lisäksi meidän on kyettävä terveeseen itsekkyyteen ja edistettävä kotimaista omistajuutta. Yritysten on voitava kasvaa ja työllistää Suomessa. Me kaikki iloitsemme aina, kun jokin yritys investoi Suomeen. Valtio ei saa olla tässä esteenä esimerkiksi liian tiukan verotuksen tai säädösten muodossa. Odotan myös valmistelussa olevalta kotimaisen omistajuuden ohjelmalta hyviä esityksiä.

19.19 Johannes Yrttiaho vas: Arvoisa puhemies! Valtiovarainministeri Vanhanen on todennut, että finanssipolitiikan kiristämisen aika alkaisi vuonna 2022, mutta nyt ja ensi vuosi eletäisiin vielä elvyttävän talouspolitiikan aikaa. Tämä on tietysti suhdannepoliittisesti oikein, ja hyvä niin. Rohkenen kuitenkin hieman kyseenalaistaa tähän asti tehdyn ja ehkä tulossa olevan elvytyksen tehoa.

Näitä useiden miljardien yritystukia jaettaessa tänä kuluneena vuonna ei syystä tai toisesta ole huolehdittu parhaalla mahdollisella tavalla rahanjaon tehosta työllistämisen näkökulmasta. Yrityksiltä ei ole edellytetty tukien ehtona työllistämistä muuta kuin ravintolatuken hyvin pienen osuuden kohdalla, mutta laajassa mitassa tällaista ei ole edellytetty. Sitä olisi kuitenkin voitu tukien ehtona edellyttää, ja itse asiassa talousvaliokunnan saamissa lausunnoissa, jotka näitä yritystukia, ravintolatukea ja kustannustukea, koskevat, tähän on kiinnitetty kriittistä huomiota.

Myöskään yritysten mahdollisuutta jakaa omistajille osinkoja, siis näitä tukia saavien yritysten mahdollisuutta jakaa osinkoa, ei ole millään tavalla rajattu. On voinut käydä niin, että valtion jakama yritystuki on solahtanut suoraan omistajan taskuun.

Kuluneena vuonna myöskään kulutuskysyntää elvyttäviä toimia ei käytännössä ole tehty. Esimerkiksi pienituloisille suunnatut tulonsiirrot ja etuuksien korotukset olisivat voineet olla varsin hyvä tapa pitää myös yrityselämää pyörimässä, mutta tällaisia kulutuskysyntää elvyttäviä toimia ei ole nähty.

Hyötysuhteeltaan heikointa rahankäyttöä edustaa kuitenkin osallistuminen EU:n elvytyspakettiin, josta Suomen vastuut ovat noin 13 miljardia lainatakauksia ja avustuksia. Avustusosuudesta maksamme 6,6 miljardia ja saamme takaisin ehkä noin 3, tosin lopullinen niin sanottu saantosumma on vielä auki. On aika lailla kiistatonta, että paketissa on kyse Suomen kannalta poikkeuksellisen järjestömästä kokonaisuudesta. Suomen vastuissa on käytännössä kyse siitä, että otamme 3 miljardin lainan EU-komissiolta ja maksamme tämän lainapäätöksen takaisin yli kaksinkertaisesti. Tämä on nykyisessä korkotilanteessa erityisen järjetöntä.

Tätä valtiontaloudellista järjestömyyttä perustellaan nyt lähinnä sillä, että paketti kokonaisuutena elvyttäisi Euroopan taloutta ja parantaisi Suomen vientimahdollisuuksia. Tästä ei ole tehty mitään vaikutusarvioita, eivätkä myöskään esimerkiksi talousvaliokunnan tämän elvytyspaketin päätöksen yhteydessä kuulemat asiantuntijat tätä olettaa mitenkään ole perustelleet.

Pakettia on perusteltu myös jonkinlaisen yleisen eurooppalaisen solidaarisuuden osoituksena, ikään kuin paketin pyyteetön tarkoitus olisi auttaa etelän köyhiä ja koronasta kärsineitä maita, vaikka tosiasiaa autetaan muutaman mutkan kautta ranskalaisia ja saksalaisia pankkeja selviytymään kriisistä ja luodaan samalla eurooppalaista liittovaltiota.

Väitetään myös, että talouskuria pakettiin ei sisältyisi, mutta tämä ei pidä paikkaansa. Komissio nimittäin voi edellyttää elpymissuunnitelmien ehtona erilaisia rakenneuudistuk-

Budjetin alikohta PTK 167/2020 vp

sia, kuten nyt edellytetään esimerkiksi Espanjalta eläke- ja työelämän uudistuksia. Tästä kertoi El País -lehti hiljattain. Tätä politiikkaa, jota komissio ajaa elvytyspaketin kautta, ajetaan myös Suomessa ja on jo pitkään ajettu: erilaisia työelämän lainsäädännön heikennyksiä ja työttömyys- ja eläketurvan heikennyksiä esitetään ja tuodaan pöydälle vähän väliä. Tältäkin osin siis tässä EU:n elvytyspaketissa on sisällä sama oikeistolaisten talousuudistusten logiikka kuin oli eurokriisin aikaan näissä silloisissa tukipaketeissa kymmenisen vuotta sitten. Se logiikka kiteytyy kahteen sanaan: ”Kansa maksaa.” — Kiitos.

19.25 Jukka Kopra kok: Arvoisa herra puhemies! Olemme tänään puhuneet paljon siitä, kuinka vakavan iskun koronapandemia on suomalaisille yrityksille aikaansaanut ja moni yritys on kärsinyt todella paljon, mutta on myös tehty sitten tukitoimia ja yritetty hallituksenkin toimesta — kiitos siitä — pitää yrityksiä hengissä ja auttaa pandemian kuolemanlaakson yli.

Yksi toimiala, joka erityisesti on kärsinyt koronapandemiasta, on suomalainen ravintola-ala. Ravintolathan jouduttiin sulkemaan keväällä, ja siitä pitäen on toki voitu pitää ravintoloita auki rajoitustusti, mutta alaa on kurmootettu nyt näillä rajoitustoimilla kerta kaikkiaan niin paljon, että hyvin moni ravintola on todella huonossa hapessa.

Alkoholinkulutus ravintoloissa on vähentynyt tietenkin radikaalisti, kun ravintolat eivät ole auki. Mutta sen sijaan sitten, kun tarkastellaan Alkon myyntilukuja, tämä kulutus näyttää siirtyneen Alkon myymälästä tapahtuneeseen myyntiin, ja Alko arvioikin tänä vuonna laskuttaneensa peräti noin 100 miljoonaa euroa ylimääräistä veroa ja arvonlisäveroa myynnistään. Tämä on jo merkittävä kasvu Alkon tuotoissa, ja nyt kun huomioidaan se, että tämä kasvu on tapahtunut ravintolatoimialan kustannuksella, niin minusta olisi oikeus ja kohtuus, että tämä Alkon verotuoton lisäys kanavoitaisiin ravintola-alan hyödyksi. Olisiko se sitten suora tuki siten, että ravintola-alaa tässä maassa tuettaisiin 100 miljoonalla eurolla suoraan, vai voitaisiinko vähentää ravintolassa myydyin alkoholin verotusta tai mahdollisesti pudottaa ravintolassa myytyjen tuotteiden arvonlisäveroa siten, että kokonaissumma olisi vastaava, ja näin saataisiin sitten kohdistettua tämä Alkolle koitunut hyöty sinne, minne se tosiasiaa kuuluu, ja niille, jotka tässä tosiasiaa ovat kärsineet, eli suomalaisille ravintoloille ja ravintolayrittäjille? Tällä olisi merkittävä piristävä vaikutus ravintoloiden toimintaan, sillä on työllistävää vaikutusta ja niin edelleen. Ei varmaankaan tarvitse näin asiantunteville kuulijoille tarkemmin perustella, mitä hyötyjä tästä olisi.

Tällaista esitän, ja toivon, että hallitus tämän ottaa onkeensa ja toimii tämän ehdotuksen mukaisesti.

19.28 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Ehkä hieman kommenttipuheenvuoron omaisesti kahteenkin puheenvuoroon olisin tässä reagoinut.

Ensinnäkin edustaja Yrttiäho viittasi tähän unionin elvytyspakettiin ja piti sitä järjestettävänä investointina Suomen puolelta. Suomen hallitushan on tässä koronakriisin yhteydessä investoinut valtavasti siihen, että me selviäisimme ulos tästä talouskriisistä, jonka tämä koronakriisi on aiheuttanut, ja tässä suhteessa me pyrimme elvyttämään sekä kotimaisilla investoinneilla että kotimaisilla panostuksilla suoraan ja myöskin unionin yhteiseen budjettiin osallistumalla euroelvytyksellä, jolla on ehdottomasti myöskin työllisyysvaikutuksia Suomessa.

Kannattaa muistaa, että Suomen vienti työllistää Suomessa yli miljoona ihmistä. Laskennallisesti noin 1 100 000 ihmistä elää vientiteollisuuden, vientituotannon piirissä. Eu-

Budjetin alikohta PTK 167/2020 vp

roopan unionin alueelle Suomen viennistä menee 60 prosenttia. Me voimme laskea, että karkeasti 650 000—660 000 suomalaista työllistyy sillä, että vientiä suuntautuu Euroopan unionin alueelle. Jos Euroopan unioni elpyy vaikka 2 prosentin kasvuun, minkä on laskettu tällä elvytyspaketilla olevan unionin tasolla, niin sillä on suora työllisyysvaikutus Suomeen 15 000 työntekijän verran. Tämä on se plussa, mikä tästä saadaan, että Suomi antaa yhteiseen eurooppalaiseen projektiin tai elvytysvälineeseen lähtökohtaisesti omia voimavarojaan — me hyödyimme siitä välillisesti. Tämä kannattaa nyt tietenkin huomioida, kun me katsomme tätä kokonaisuutta, ja tämä elvytysrahastoon osallistuminen ei siis ole järkevää puuhaa vaan mitä järkevintä puuhaa.

Edustaja Kauma täällä puhui verotuksesta, enkä minä rupea sen enempää — tämä ei ole verotushetki — käymään tätä verotuskeskustelua kokoomuksen vaihtoehtobudjetin osalta, mutta kun hän viittasi eläkkeensaajien verotukseen myöskin, johon erityisesti kokoomus halusi kiinnittää huomiota, niin huomion kiinnittäminen eläkkeensaajan verotukseen on sikäli oikea, että eläkeläisiä Suomessa verotetaan tiukemmin. Samasta eläketulosta ja ansiotulosta verotetaan eläkkeensaajia enemmän kuin palkansaajaa. Se useimmiten selitetään niin, että valtiovarainministeriön puolelta kyse on siitä, että eläketulossa ei ole työeläkevaikutusmaksua, jonka palkansaaja maksaa, noin 8—8,5 prosenttia, ja silloin käteenjäävä summa olisi palkansaajalla sama. Mutta kieltämättä edustaja Kauma on oikeassa siinä, että tämä raippavero, joka kohdistuu suurimpiin eläketuloihin, on erilainen kuin vastaava solidaarisuusvero korkeimmissa tuloluokissa ansiotulojen osalta, ja tässä on yhdenvertaisuuslain kannalta kylläkin ongelmakysymys, ja siinä mielessä tätä asiaa kannattaa avata toisessa yhteydessä kuin tässä.

Yleiskeskustelu päättyi.

Pääluokan käsittely keskeytettiin.